

יום כיפור
שנת תשפ"ב לפ"ק
גליון מ"ז

עֵדָה

ה'ע אר
אליקן אביד
ועבדהו

גליון מיוחד לבחורי חמד • ערוכים מתוך משנתו של כ"ק מרן רבינו שליט"א

גליון מוגדל
ליום כיפור

משנת החסידות

שיעור ליום הכיפורים
(עשרת ימי תשובה תשע"ב בומוס"ב)

ביאורים ויסודות מורחבים בתורת מרן הבעש"ט ותלמידיו זיע"א

אבער יום כיפור איז יעדער איד אפילו דער פחות שבפחותים און מאדערנע אידן קומען אין בית המדרש מיט אן ערנסקייט. דאס איז צוליב דעם וואס יום כיפור איז דער 'גוף' אויך נשמה'דיג, ממילא איז נישטא ווער עס זאל שטערן, דערפאר זענען דאס אלע אידן מקטן ועד גדול מקבל אויף א הייליגן און ריכטיגן אופן

מדור מסילת המועד
עמוד ז'

כי קדוש היום לאדונינו:
מעלת וקדושת יום הכיפורים

- א. ביום הכיפורים מתעלה הגוף למדרגת הנשמה**
מהות אדם הוא גוף ונשמה שני הפכים יחדיו | ביוהכ"פ הגוף והנשמה מתאחדים | ביוהכ"פ ניוונים ממזון רוחני חילוף מזון גשמי | ועל כן ילפינן העינוי של יוהכ"פ מאכילת המן | וזהו ענין שעוונות בני ישראל מוטלים על השעיר לעזאזל
- ב. ענין כניסת כה"ג לקדשי קדשים ביום הכיפורים**
ביוהכ"פ נעשים לבחי' אדה"ר קודם החטא | ועל כן נכנס הכהן הגדול לקדשי קדשים מקומו של האדם קודם החטא | מהמראה כהן בצאתו מן הקודש נתעוררו לתשובה

א.

ביום הכיפורים מתעלה הגוף למדרגת הנשמה

מהות אדם הוא גוף ונשמה, שני הפכים לשכנם יחדיו | ביוהכ"פ הגוף והנשמה מתאחדים | ביוהכ"פ ניוונים ממזון רוחני חילוף מזון גשמי | ועל כן ילפינן העינוי של יוהכ"פ דוקא מאכילת המן | וזהו ענין שעוונות בני ישראל מוטלים על השעיר לעזאזל

סוד יום הכיפורים, שביום זה הגוף והנשמה מתאחדים, ואין סתירה ביניהם וסוד יום הכיפורים הוא להוציא אל הגילויי שבועמק הענין אין סתירה בין הגוף והנשמה, אלא הם דבר אחד, בחי' 'רוא דאחד', ובבחי' מסוימת הגוף גדול מהנשמה. וזה ענין התענית ביום הכיפורים, שאין אוכלים ואין שותים וכדו', להראות שביום זה מעוררים ענין זה שהגוף והנשמה הם ענין אחד. ומה שאמרה התורה (ויקרא טז, לא) 'ועניתם את נפשותיכם', אין הכוונה רק עינוי הגוף בעלמא שאין אוכלים ואין שותים, אלא עיקר הכוונה שביום זה מזון הגוף אינו מדברים גשמיים אלא מדברים רוחניים, וכדברי האר"י ז"ל (שער הכוונות, דרושי יוהכ"פ דרוש א) שבשאר ימות השנה האדם ניזון מהחמשה דברים אכילה שתיה סיכה וכו', וביוהכ"פ נצטוינו שלא לעסוק בחמשה עניני גשמיות הללו, והם מתבטלים, אלא אנו ניוונים מהחמשה תפילות של יוהכ"פ בסוד חמשה קולות היוצאות מהפה וכו', עיי"ש.

כי מלאך פשיטא שיכול לעבוד את הקב"ה, כי יש לו רק נשמה בלי גוף, משא"כ האדם שנברא מגוף ונשמה, אשר הם שני הפכים, ואעפ"כ האדם מתייגע ומתאמץ לקיים רצון ה' ולהמליך את חלק הנשמה על חלק הגוף, שלא יהיה סתירה בין הגוף לנשמה, עד שבועמק הענין יתגלה שיש מעלה לגוף יותר מן הנשמה, וזהו כל עבודת האדם עלי אדמות, מלחמת הגוף מול הנשמה, ולהגביר חלק הרוחני על חלק הגשמי.

מהות 'אדם', הוא גוף ונשמה, שהם שני הפכים, לשכנם יחדיו

ונבוא לבאר ענין יום הקדוש יום של מחילת עוונות, יום הכיפורים. הנה האדם נברא בצירוף של גוף ונשמה, וכל מהות האדם הוא זה שיש לו גוף ובתוכו שוכנת הנשמה, דנשמה לבד הוא בחי' מלאך. ובפשטות המה נראים כשני הפכים, כי הנשמה מושכת את האדם לרוחניות והגוף מושך לחומריות, וזהו בחי' מש"כ (תהלים קלט, ה) 'אחור וקדם צרתני', ואמרו חז"ל (ברכות סא.) אחור למעשה בראשית, היינו שמהות בריאת האדם יש בחי' אחור, היינו הגוף המושך לגשמיות, ובחי' קדם, הנשמה המושך לרוחניות. הדבר המרום ביותר, הנשמה, שוכן בכפיפה אחת עם הדבר השפל ביותר, הגוף, ומהות יצירת האדם הוא לשכן את שניהם ביחד, וזהו מפלאות תמים דעים שיצר דבר מופלא כזה הנקרא אדם. ובזה גדולה מעלת האדם על מלאכי השרת,

זרע קודש לערב יום כיפורים

גם צכל אכילה יש חילוניות גשמיות המאכל ופינימיות הקדושה הרוחניות, וכאן צערז יום הכיפורים האכילה הוא הכנה ליום הכיפורים שהוא רוחניות כנ"ל, שאין צו לא אכילה ולא שתיה רק רוחניות, נמלא הפנימיות נמשך ציוס הכיפורים והחילוניות צערז יום הכיפורים, וע"י אכילה ערז יום הכיפורים מציאין שובע לעולם, כי כן הכוונה צכל אכילה להמשיך שפע וזרכה כיון שאוכלים ונהכים מזרכה

האדם מתייגע ומתאמץ לקיים רצון ה' ולהמליך את חלק הנשמה על חלק הגוף, שלא יהיה סתירה בין הגוף לנשמה, עד שבעומק הענין יתגלה שיש מעלה לגוף יותר מן הנשמה, **וזהו כל עבודת האדם עלי אדמות, מלחמת הגוף מול הנשמה, ולהגביר חלק הרוחני על חלק הגשמי**

אמנם ביום הכיפורים שהנשמה נעשית אחד עם הגוף כמו שנתבאר, אין הנשמה אומרת שהגוף חטא, כי היא אחד עם הגוף, וביום זה גם הגוף אינו בבחי' חוטא... אלא שאומרים שכל החטאים והעוונות מקורם ואשמתם בשטן היצר הרע, ועליו מתכוונים כשאומרים 'חטאתי', היצר הרע שנתת עמדי הוא הקולר תלוי. **ועל כן נוטלים את השעיר שהוא שליח של הס"מ, ומשליכין עליו את כל העוונות**

הרי דביוהכ"פ נעשה אחדות בין הגוף והנשמה, שגם הגוף ניוון מדברים רוחניים, וזה סוד יוהכ"פ. וי"ל שמהאי טעמא לא כתב הרמב"ם ז"ל את עניני התענית של יוהכ"פ בהלכות תענית, אלא קבע להם מקום בפני עצמם בהלכות שביתת העשור, להורות נתן שהעניני של יוהכ"פ אינו כשאר תענית בעלמא שאין אוכלים ואין שותים וכו', אלא הוא ענין נשגב, שביום זה משתנה מזון הגוף, שאינו מדברים גשמיים אלא מדברים רוחניים, ונעשה כעין אחדות בין הגוף והנשמה. ועל כן קרא הרמב"ם את ההלכות הללו בלשון 'שביתת העשור', כי שביתה מורה שאין הענין בדרך עשייה, אלא בדרך שביתה, בשורש הדבר. ובזה יתבאר הא דמצינו שחז"ל (יומא עד): למדו ענין העיוני ביוהכ"פ מהפסוק (דברים ה, ג) ויענך וירעיבך ויאכילך את המן וגו', דמזה רואים דרעב הוא עניני. ויש לדקדק, דלכאורה הלא שם בפסוק מיירי שאכלו את המן, ואנו ביוהכ"פ אין אוכלים כלל, והיאך אפשר לדמות בין שני הדברים.

העיוני של יוהכ"פ הוא ענין אכילת הגוף מזון רוחני חילוף מזון גשמי אלא דמזה יש לנו ללמוד לענין העיוני של יוהכ"פ, דכשם שהמן היה מאכל רוחני כידוע, כך העיוני שלנו ביוהכ"פ אינו מניעת אכילה בעלמא, אלא הוא אכילה רוחנית, שביום זה בני ישראל ניוונים מהתפילות הקדושות ומכל עבודת היום, וזה מזון רוחני חלף מזון הגשמי, וביוהכ"פ צריך שיהיה לאדם יתובי דעתיה ממזון זה כמו ממזון גשמי.

וביאור הדברים ביותר, על פי מה שכתב האר"י ז"ל (לקו"ת פר' עקב) על הפסוק הנ"ל (שם) למען הודיעך כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם, שהחוקרים הקשו, הלא הנשמה היא ענין רוחני, ואיך אפשר שהלחם שהוא חומרי יזון את הנשמה שהיא רוחנית, שהרי אנו רואים שאדם אם לא יאכל מזון גשמי כמה ימים, ימות ברעב ותצא נשמתו מן הגוף, ואם יאכל מזון גשמי, יחיה, והאיך אפשר שהלחם שהוא חומרי יעמיד את הנשמה הרוחנית. וביאר, דבכל מאכל גשמי יש ניצוץ קדוש רוחני, שזה מכח הדיבור של הקב"ה בבריאת העולם, וכשאדם מברך על המאכל מתעורר החיות בניצוץ הקדוש הזה, וכשאוכל מזון זה, הגוף ניוון מהחלק החומרי שבמאכל, והנשמה ניונת בחלק הרוחני בניצוץ הקדוש, וזהו כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם, היינו לא רק על החלק החומרי, אלא כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם, היינו בניצוץ הק' השוכן במאכל הוא מזון הנשמה, עכ"תה"ק.

נמצא דבכל מאכל גשמי יש גם חלק רוחני שזמה ניונת הנשמה, וביוהכ"פ מתעלה האדם באופן כזה אשר כל גופו נעשה בחי' נשמה שניזון מדברים רוחניים, כשם שתמיד הנשמה ניונת מהחלק הרוחני שבמאכל, ועל כן ילפינו העיוני של יוהכ"פ מהמן, כי כשם שהמן היה מזון רוחני, כך העיוני ביוהכ"פ הוא שנתנים לגוף מזון רוחני חילוף המזון הגשמי של כל ימות השנה.

ענין שעוונות בני ישראל נוטלים על השעיר וזהו שורש ענין מצות הוידי הנעשה ביוהכ"פ, אשר הכהן גדול מתוודה על ראש השעיר החי כדכתיב (ויקרא טז, כא-כב) 'זהתודה עליו את כל עוונות בני ישראל ואת כל פשעיהם לכל חטאתם ונתן אותם על ראש השעיר ושלח ביד איש עתי המדברה, ונשא השעיר עליו את כל עוונותם אל ארץ גזרה ושלח את השעיר במדבר'. ומשמע שהשעיר נוטל על שכמו את כל חטאי בני ישראל, ועל ידי שמשליכים אותו מן ההר עד שנעשה אברים אברים, מתכפרים עוונות בני ישראל. ויש להתבונן במהות הדבר, וכי מה עשה השעיר שמטילים על שכמו את כל עוונות בני ישראל, ומה טעם יש שבני ישראל חטאו והשעיר ישא את עוונותיהם ויסבול, וכי טוביה חטא וזיגוד מנגיד (מכות יא ע"א).

ענין תועלת הוידי, הגם דקיי"ל אין אדם משים עצמו רשע אכן הביאור בזה, דהנה אחד ממצוות יום הכיפורים הוא מצות הוידי, להתוודות על חטאיו עונויו ופשעיו, ובאמת דזה אינו ביוהכ"פ דווקא, אלא משך כל ימות השנה, כשאדם רוצה לעשות תשובה, הוה הוידי חלק ממצות התשובה, אך שורש מצות הוידי בכל השנה הוא ממצות הוידי של יום הכיפורים, ויש חילוק בין הוידי של כל השנה למצות הוידי של יוהכ"פ ואכמ"ל.

והנה יש להתבונן היאך מועיל הוידי לאדם שחטא, שמתוודה ואומר חטאתי, והלא בבית דין של מטה, אם יבוא אדם ויאמר על עצמו חטאתי לא יאמינו לו, שהרי קיימא לן (יבמות כה): אין אדם משים עצמו רשע. ומאידיך גיטא יש להתבונן בזה גופא שאין אדם נאמן לומר 'חטאתי', והלא קיימא לן (גיטין מ: ה) הודאת בעל דין כמאה עדים דמי. וראה בקצות החושן (סימן א סק"ז) דמה שאמרו הודאת בעל דין כמאה עדים דמי היא משום דם נאמן על עצמו.

כשאדם עושה תשובה הוא מנתק את הגוף מהנשמה אכן הביאור בזה, דאדם מורכב משני חלקים, גוף ונשמה, וכשהאדם חוטא ח"ו, חלק הגוף לעולם לא יאמר על עצמו 'חטאתי', כי אין אדם

משים עצמו רשע, אלא הנשמה שקרוב אל הגוף היא אומרת 'חטאתי', וכונתה שהגוף חטא, ולא היא, וכיון שהיא אינה החוטא בעצמו אלא רק קרוב אליו, היינו הנשמה בחי' קרוב אצל הגוף, על כן היא אומרת על הגוף שחטא, אכן כיון שקיימא לן אדם קרוב אצל עצמו, וכלשון הגמ' (יבמות כה: ועוד) 'אדם קרוב אצל עצמו ואין אדם משים עצמו רשע', לא מועיל כשאומרת על הגוף שחטא.

וכל זה בסתמא, משא"כ כשאדם עושה תשובה, הוא בחי' שמנתק את הקירבה של הנשמה מהגוף, וכמו שאומרת הנשמה להגוף אין לי שייכות עמך, ומוכן למסור את הגוף ליקרב על גבי המזבח, ולנתק כל קירבה של הנשמה להגוף. ומעתה שפיר שייך ענין הוידי שהנשמה מתוודה על מה שהגוף עשה, דכיון שעל ידי התשובה אין שייכות ואין קירבה ביניהם, ואין זה בחי' אדם קרוב אצל עצמו, ושפיר יכול להתוודות ולומר חטאתי. וכל זה באדם שעושה תשובה עם וידי בכל ימות השנה.

ביוהכ"פ הנשמה מתאחדת עם הגוף, ושניהם זכים, והאשמה תלוי בס"מ אמנם ביום הכיפורים שהנשמה נעשית אחד עם הגוף כמו שנתבאר, אין הנשמה אומרת שהגוף חטא, כי היא אחד עם הגוף, וביום זה גם הגוף אינו בבחי' חוטא, ואם כן כאשר עושים הוידי ביוהכ"פ ואומרים חטאתי, על מי הכוונה, הלא גם הגוף וגם הנשמה אינם בכלל זה.

אלא שאומרים שכל החטאים והעוונות מקורם ואשמתם בשטן היצר הרע, ועליו מתכוונים כשאומרים 'חטאתי', היינו היצר הרע שנתת עמדי הוא חטא ובו הקולר תלוי. ועל כן נוטלים את השעיר שהוא שליח של הס"מ, ומשליכין עליו את כל העוונות, כי ביום זה אפילו הגוף אין לו אשמה בעוונות, רק הס"מ, ועל כן השעיר שרומו לס"מ, נוטל עליו כל עוונות בית ישראל, ומשליכים אותו לארץ גזירה. ובכפשות הוא מפני שאדם נברא ע"י השתתפות של היצ"ר וכמ"ש (תהלים נא, ז) 'ובחטא יחמתני אמי', וכמו שאמרו ז"ל שאי אפשר בלא יצה"ר, וזה שורש של כל החטאים, ועל כן אומרינן שהשעיר לעזאזל והיצ"ר הוא שחטא.

ונמצא מזה שבשעיר לעזאזל של יוהכ"פ מתעורר הענין שכל איש ישראל בעצמיותו הוא נקי מחטאים, ואין החטאים נוגעים לא אל הנשמה ולא אל הגוף, כי ביום קדוש זה מתגלה עומק הענין שישראל עצמם זכים ונקיים בעצמיותם, אלא שנתערב כאן דבר זר, הוא השטן הוא יצר הרע, וכל האשמה תלוי בס"מ, ועל כן מניחים הכל על ראש השעיר ומשליכים אותו לעזאזל המדברה.

ב.

ענין כניסת כה"ג לקדשי קדשים ביום הכיפורים

ביוהכ"פ נעשים לבחי' אדה"ר קודם החטא | ועל כן נכנס הכהן הגדול לקדשי קדשים מקומו של האדם קודם החטא | מהמראה כהן בצאתו מן הקודש נתעוררו לתשובה

דכחכ של הכהן גדול להכנס לקודש הקדשים ביום הכיפורים היה מכח מדרגת אדם הראשון קודם החטא.

זכים ונקיים מכל חטא ועוון, הוא מדרגת אדם הראשון קודם החטא, שגופו היה במדרגה גבוהה כמו הנשמה, והנשמה והגוף היו אחד. וידוע

מדרגת איחוד הגוף והנשמה הוא מדרגת אדה"ר קודם החטא והנה מדרגה זו שהגוף והנשמה הם אחד, והם

והביאור, דהנה מקום משכנו של אדם הראשון קודם החטא היה בגן עדן, ושם מקומו הנכון והראוי, וכמאמר הכתוב (בראשית ב, טו) ויניחתי בגן עדן, ובכתיבי האר"י ז"ל איתא דגן עדן הוא אמצע העולם, וידוע דירושלים נקרא ג"כ אמצע ישוב העולם, ועל דרך שאמרו חז"ל (יומא נד:) אכן השתיה, שממנה הושתת העולם.

בחי' הדעת מיישב את העולם בגשמיות וברוחניות

ואמרו חז"ל (ברכות לא ע"א) מאי דכתיב (ירמיה ב, ו) בארץ אשר לא עבר בה איש ולא ישב אדם שם, וכי מאחר דלא עבר היאך ישב, אלא לומר לך, כל ארץ שגזר עליה אדם הראשון לישב נתיישרה, וכל ארץ שלא גזר עליה אדם הראשון לישב, לא נתיישרה, ע"כ. והביאור בזה, דהנה הדעת שיש לאדם הוא הגורם והמביא לישב העולם, שהרי הקב"ה ברא את העולם כדי ליישרה, כמ"ש (ישעיה מה, יח) לא תוהו בראה לשבת יצרה. והקב"ה ברא את העולם וביניהם הרבה דברים שאינם ראויים מצד עצמם, כמו עצים וברזל וכדו', ונתן דעת באדם ליטול כל אותם החומרים וליצור מהם דברים הראויים להשתמש בהם ובכך יהיה העולם מקום ישוב.

וכפי שהדעת פועל לישב העולם בחלק הגשמי, כן הוא גם לענין חלק הרוחני, שע"י הדעת יכול האדם להשיג את תכליתו בעולמו ועבור מה נברא, ולהתבונן במושכלות ולהשיג אלוקותו ית', שכל זה הוא ישוב העולם ברוחניות, כי עיקר ישוב העולם הוא כשאדם זוכה להכיר אלוקותו ית'.

בחטא אדה"ר נסתלקה ממנו בחי' הדעת ולא יכול היה להשיג כל דרכי השי"ת

וקודם חטא עץ הדעת היה בחי' הדעת של אדם הראשון בשלימות, ועל כן היה יכול ליישב את כל העולם, היינו שהיה יכול להשיג את כל דרכי הבורא ב"ה ולא היה נשאר לו אפילו מקום אחד שאינו מובן, משא"כ אחר שחטא אדם הראשון ונסתלקה ממנו בחי' הדעת, מעתה כבר אין לו את בחי' הדעת ליישב את העולם ברוחניות, ולהבין את כל דרכי השי"ת, אלא נותרו בעולם בחי' מדבריות מקום נחש שרף ועקרב, שאינו יכול להשיגם בשכלו, כשם שבעולם הגשמי המדבריות שלא נתיישרו הם בחי' דבר נעלם שאי אפשר להשיגו, כן בחלק הרוחני, אחר החטא והסתלקות בחי' הדעת יש חלקים בדרכי השי"ת שאי אפשר להשיגם ואי אפשר לראות בהם אלוקות, ויש בחי' יצה"ר שאי אפשר לנצחו ולהתגבר עליו, עד ביאת המשיח שאז ומלאה הארץ דעה את ה' ויוכלו להשיג הכל.

וזה הביאור במאמר חז"ל הנ"ל כל ארץ שגזר עליה אדם הראשון לישב נתיישרה, וכל ארץ שלא גזר עליה אדם הראשון לישב, לא נתיישרה, שאי אפשר להשיג בדעתו לישב אותה, ואי אפשר שתתישב עד ביאת המשיח וכמו שנתבאר. ועל לאחר חטא אדה"ר האמצע העולם הוא אמצע ישוב העולם, והוא האמצע של כל העולם כי העולם נקרא רק מה שנתיישב וזה הוא ירושלים.

הכהן גדול ביוהכ"פ משכנס לקה"ק היה במדרגת אדה"ר קודם החטא בגן עדן

אמנם לאחר חטאים אחרים ובפרט חטא העגל גם לחלק המוכרח שבירושלים שהוא דומה לגן עדן אין רשות להכנס ונתגרש גם משם ולכן אין ליכנס לקדשי הקדשים. אכן הכהן גדול ביום הכיפורים שהוא בחי' הדומה ביותר לאדם הראשון קודם החטא, וזכה אז לבחי' הדעת במדרגה גבוהה מאד, הוא הותר לו להיכנס דייקא ביום זה לקודש הקדשים.

והנה ביום הכיפורים היה כפרה על חטא העגל, כדמצינו (במדבר יד, כ) שביום זה אמר הקב"ה למשה רבינו ע"ה 'סלחתי כדברך' על חטא העגל, ובמתן תורה, קודם שחטאו ישראל בעגל היו במדרגת אדם הראשון קודם החטא, כמו שדרשו חז"ל (ע"ז ה.) עליהם את הפסוק (תהלים פב, ו) אני אמרתי אלקים אתם ובני עליון כולכם, דקאי על מתן תורה שבני ישראל היו אז בבחי' 'אלקים', ואמרו חז"ל (שבת קמו.) שבמתן תורה פסקה זוהמתן, וחטא העגל גרם שיהיו בחי' 'אכן כאדם תמותון', שנפלו ממדרגתם.

יוהכ"פ מכפר על חטא העגל ועל חטא עץ הדעת

נמצא דבמתן תורה היו כעין אדם הראשון קודם החטא, וחטא העגל גרם הסתלקות בחי' הדעת כמו חטא עץ הדעת, ולפי זה צריך לומר דכשם שיוהכ"פ מכפר על חטא העגל, כן הוא מכפר קצת על חטא עץ הדעת, ועל כן דייקא ביוהכ"פ שהכהן גדול הגיע למדרגה הנשגבה להיות כעין אדה"ר קודם החטא, אז הותר לו להיכנס לקודש הקדשים שהוא בחי' גן עדן.

וזהו הביאור במה שאמרו חז"ל על הפסוק (ויקרא טו, יז) וכל אדם לא יהיה באהל מועד בבואו לכפר וגו', דאם כן היאך היה שם הכהן גדול שהוא אדם, ותירצו, שהכהן גדול היה אז במדרגת אלקים שעליו נאמר 'אני אמרתי אלקים אתם', ולדברינו הכוונה שבאותה שעה הגיע למדרגה נשגבה ביותר של בחי' הדעת עד שהיה למעלה ממדרגת אדם בעלמא, אלא אדם שדומה לאלקים, בחי' איש האלקים.

ובזה יבואר מאי דאיתא במדרש (ויק"ר א, א) על פינחס בן אלעזר, וכי מלאך היה והלא פנחס היה, ולמה קורא אותו מלאך, אלא א"ר סימון, פנחס בשעה שהיתה רוח הקודש שורה עליו היו פניו בוערות כלפידים, ע"כ. הרי דמצינו ענין זה שיש בחי' שהאדם מתעלה יותר ממדרגת אדם ונהיה בחי' מלאך. ואכן מילתא היא שהמדרש נוקט את פנחס, כי אמרו (ילקו"ש פנחס רמו תשעא) פנחס זה אליהו, שגופו נשמתו עלו יחדיו השמימה.

בני יששכר חודש תשרי מאמר ז'

ולפי זה תצונן, צישראל אפילו עושה מעשה רעה צפועל, כיון שאין זה עטס שלו הנכ הוא רק שהיה צעת הכוא צמקרה רעה ואין זה צעטס כמו לאומות העולם, (ונראה לי דצטצור זה לא מהני תשובה רק לישראל ולא לאומות העולם כאשר כתבתי זה כמה פעמים, וכמדומה שגם הרב הגדול חיד"א זללה"ה כתב כן, ויתבאר אי"ה). ולפי זה תצונן שזכו פירוש היודיו שאמרו צמדרש, כל רע שעשיתי צדך רע הייתי עומד, היינו אז היה מקרה לי כי אין הדבר צעטס לי, על כן כל מה שעשיתי לא אעשה עוד כמוהו.

ובטלה אצלו גזירת המיתה שהיה לאדם הראשון, והוא כהנ"ל, שהגיע למדרגה גבוהה למעלה מבחי' אדם, ולכן זכה שבטלה אצלו גזירת המיתה וגופו נשמתו עלו יחדיו השמימה.

במראה זיו פני האדם ניכר עצמיות האדם

וזהו מה שאמר הפייט 'מה נהדר היה כהן גדול בצאתו בשלום מן הקודש וכו' מראה כהן', דהנה 'מראה כהן' קאי על פניו של הכהן גדול, והנה פניו של האדם מורים על פנימיות ועצמיות מדרגת 'אדם' שהוא טוב לגמרי בלי תערובת רע, וכמו שכתב הרמח"ל ז"ל שצורת האדם הוא זיו קלסתר פנים שנראה צלם אלקים ממש, ע"כ. ומהאי טעמא נקרא 'פנים', כי בזה ניכר פנימיות האדם שהוא טוב לגמרי, אור הפנים שהוא פנימיות האדם, וכשמביטים בפניו של האדם רואים את הצלם האלקי שהוא צורת האדם האמיתי. ועל כן אמרו (פרד"א פרק יא) שכל הבריות רצו להשתחוו לאדם הראשון, היינו מחמת זיו אור פניו שהיה צלם אלקים.

וזה ענין שמצינו אשר קודם חטא העגל, במתן תורה, זכו כל ישראל לשני כתרים, והיינו זיו אור פנים, ואחר שחטאו נסתלקו מהם הכתרים, ורק משה רבינו ע"ה נאמר בו (שמות לו, ל) 'וירא אהרן וכל בני ישראל את משה והנה קרן עור פניו', והיינו שנתגלה זיו אור פניו, היינו הפנימיות שלו שהיה במדרגה גבוהה מאד, וניכר היה על פניו.

מראית פני הכהן גדול נתעוררו לתשובה

וקירון פני משה היה אז המוסר הגדול ביותר עבור בני ישראל, כי מן המדרגה הגבוהה שזכה לה משה רבינו נתעוררו לעבודת ה' ביתר שאת, וכמו שכתב רש"י (שם) וייראו מגשת אליו, בא וראה כמה גדולה כוחה של עבירה, שעד שלא פשטו ידיהם בעבירה מהו אומר (שמות כד) ומראה כבוד ה' כאש אוכלת בראש ההר לעיני בני ישראל ולא יראים ולא מזדעזעים, ומשעשו את העגל אף מקרני הודו של משה היו מרתיעים ומזדעזעים, ע"כ.

ואף אנו יש לנו ללמוד מזה מוסר גדול, עד כמה ניכר על פניו של האדם המדרגה שהוא נמצא בה, דצורת אדם באמת שניכר על האדם הוא דוקא כשהוא במדרגה הראויה, בחי' (שבת נה.) חותמו של הקב"ה אמת, ועד שאדם דן אם יש לו יראת שמים פחות או יותר, יש לו לדון אם יש לו בכלל צורת אדם וד"ל. אך ביוהכ"פ, כשאדם עושה תשובה, אז אפשר לזכות לצורת אדם באמת, ולזה מתעוררים ממראה הכהן גדול בצאתו בשלום מן הקודש, שאז ראו על פניו זיו אור השכינה, וראו מהו מעין דמעין של צורת אדם באמת.

ביוהכ"פ צריך לבקש על להיכנס לשערי הקדושה

וביום הכיפורים צריך אדם להתפלל לזכות לכל זה, ושזוכה להיכנס לפני ולפנים בשערי התורה והקדושה, וזה נעשה ע"י הכפרה על החטאים הגלויים והנסתרים, ואז נזכה שיקויים בנו 'ישמח ישראל בעושי ישמח ה' במעשיו' במהרה בימינו אמן.

נקודות:

אמנם לאחר חטאים אחרים ובפרט חטא העגל גם לחלק המוכרח שבירושלים שהוא דומה לגן עדן אין רשות להכנס ונתגרש גם משם ולכן אין ליכנס לקדשי הקדשים. אכן הכהן גדול ביום הכיפורים שהוא בחי' הדומה ביותר לאדם הראשון קודם החטא, וזכה אז לבחי' הדעת במדרגה גבוהה מאד, הוא הותר לו להיכנס דייקא ביום זה לקודש הקדשים

~

והנה פניו של האדם מורים על פנימיות ועצמיות מדרגת 'אדם' שהוא טוב לגמרי בלי תערובת רע, וכמו שכתב הרמח"ל ז"ל שצורת האדם הוא זיו קלסתר פנים שנראה צלם אלקים ממש, ע"כ. ומהאי טעמא נקרא 'פנים', כי בזה ניכר פנימיות האדם, שהוא טוב לגמרי, אור הפנים שהוא פנימיות האדם, וכשמביטים בפניו של האדם רואים את הצלם האלקי שהוא צורת האדם האמיתי. ועל כן אמרו (פרד"א פרק יא) שכל הבריות רצו להשתחוו לאדם הראשון, היינו מחמת זיו אור פניו שהיה צלם אלקים.

א.

ביום הכיפורים מתעלים העולמות התחתונים להיות כמו העולמות העליונים

ועניתם את נפשתיכם (ויקרא טו, לא).

אי' בזה"ק (ח"א יח:) כי בענין השגת יחודו ואחדותו של הקב"ה יש בחי' 'יחודא עילאה' אשר הוא פסוק שמע ישראל וגו', ויש בחי' 'יחודא תתאה' אשר הוא מה שאומרים ברוך שם וכו'. והיינו אשר מדריגת היחוד הנוכח בפסוק שמע ישראל הוא בחי' המתגלית בעולמות העליונים, כי הוא בחי' של אחדות פשוטה אשר עליה אמרו (תקו"ז יז) לית מחשבה תפיסא בך כלל. ואילו ברוך שם וכו' הוא בחי' המתגלית בעולמות התחתונים, לפי שענין מאמר זה הוא כמ"ש בזה"ק (תקו"ז צא:) לית אתר פניו מיניה, אשר הקב"ה שוכן גם בכל העולמות התחתונים, ומצד זה אמרו חז"ל (במדב"ר ג, ו) כי נתאהו הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים.

והנה יחוד שמע ישראל בא לידי גילוי בעולמות העליונים, ולכן אומרים אותו בקול רם המורה על הגילוי. ואילו יחוד ברוך שם אומרים אותו בחשאי בעוה"ז (פסחים נו), לפי אשר עד לעת התיקון השלם אין כבוד מלכותו של הקב"ה מתגלית בכל מקום בשלימותו, ולכן נשאר הדבר בגדר סוד הנאמר בחשאי.

והנה אי' בזה"ק (ח"ג רלט) עה"פ וישכב במקום ההוא (בראשית כח, יא) כי וישכב נוסריקון יש כ"ב, דהיינו אשר כ"ב אותיות התורה הם הינם בבחי' הפסוק (משלי ח, כא) להנחיל אוהבי יש, אשר ממנה דרשו חז"ל (עקצין פ"ג מ"ב) כי עתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק וצדיק ש"י עולמות. והרי כל העולמות נבראו במאמרו של יוצר בראשית אשר אמרם בכ"ב האותיות, והיינו אשר מציאות העולמות העליונים וגם התחתונים נולם הם רק מבח הכ"ב אותיות. וא"כ י"ל כי השי"י עולמות אשר הם בבחי' העוה"ב והמה נעלים מציאות העולמות התחתונים, הרי הם כולם בבחי' אחת של הכ"ב אותיות, ועליהם בא הרמז בפסוק וישכב במקום ההוא כנ"ל. ואילו כנגד ג' מדרגות העולמות התחתונים, שהם עולמות בריאה יצירה ועשייה, יש בחי' מיוחדת של כ"ב אותיות בכל עולם ועולם, אשר הם השתלשלו ונמשכו וירדו בסתר המדרגות מקדושת ש"י העולמות העליונים, ועל ידם נהייתה מציאותם של העולמות התחתונים [וכולם יחד הם ד' פעמים כ"ב, וכנגד זה אמר הכתוב להנחיל אוהבי יש, כי 'נחל' הוא בגי' ד"פ כ"ב].

ודבר זה רמזו בפסוקי היחוד השייכים אל העולמות למדרגותיהם, כי ראשי תיבות הפסוק שמע ישראל וגו' (ש"י י"א י"א) הוא בגי' יש כ"ב, כי אכן שמע ישראל הוא מדריגת העולמות העליונים, אשר הם בחי' ש"י העולמות שבהם מאירים כ"ב אותיות התורה במדרגה נעלית. ואילו ראשי התיבות של ברוך שם וכו' (ב"ש י"ב ל"ו) הוא בגי' ג' פעמים

כ"ב יותר על הגי' של ראשי תיבות שמע ישראל, כי היחוד הנוכח במאמר זה הוא בחי' ג' העולמות התחתונים הנ"ל, אשר לכל א' מהם השתלשלו כ"ב האותיות ממקום שורשם בש"י העולמות העליונים, ועברו מעולם עד עולם עד לעולם הזה. ותוספת זו אשר יש ב'יחודא תתאה' יותר על ה'יחודא עילאה' היא בגי' 'אכילה', כי ההשפעה היורדת אל העולמות התחתונים מכונה בשם אכילה, אשר זאת היא צורת ההשפעה העליונה כפי אשר היא מתגשמת בעולם הזה. [ולכן היתה עבודת האכילה בקדושה גדולה אצל הצדיקים, והיה שולחנם ממש כמו מזבח. כי בזה היו מעלים את ההשפעה היורדת אל העולמות התחתונים, ומקשרים אותה בשורשה].

אכן ביה"כ מתעלים העולמות כולם, ובו מתאחדים העולמות התחתונים עם העולמות העליונים. ולכן כמו שאומרים בכל יום שמע ישראל בקול רם, והוא להורות על גילוי היחוד במדרגה הנעלית אשר בעולמות העליונים. כך אומרים ביום הכיפורים גם ברוך שם בקול רם, להורות כי ביום זה מתגלית מדרגת היחוד המאיר בעוה"ז, והרי היא שוה אל מדרגת היחוד אשר בעולמות העליונים. וא"כ נמצא כי הגי' פעמים כ"ב אותיות אשר ירדו להוות את ג' העולמות, מתעלים להיות כמו בשורשם כאשר היו במדרגת השי"י עולמות העליונים. ולכן כמו שיש עבודת האכילה בכל ימות השנה, אשר היא ענין המשכת ג' פעמים כ"ב מן העולמות העליונים אל העולם הזה. כך ביה"כ כאשר עומדים ג' מדרגות כ"ב האותיות בבחי' ש"י העולמות העליונים, יש לנו לחשב ג' פעמים ש"י כנגד כל אחד מן העולמות והוא בגי' 'תענית', ולכן אנו מתענים ואין שום אכילה ביום הקדוש הזה.

ב.

הפיוט 'אזכרה' הוא תפלתו של הקב"ה כביכול

הנה ביום הכיפורים גילה הקב"ה למשה רבינו את הי"ג מדות של רחמים, ואמרו חז"ל (ר"ה יז) ויעבור ה' על פניו ויקרא, אמר רבי יוחנן אלמלא מקרא כתוב אי אפשר לאומרו, מלמד שנתעטף הקדוש ברוך הוא כשליח צבור והראה לו למשה סדר תפלה, אמר לו כל זמן שישראל חוטאין יעשו לפני כסדר הזה ואני מוחל להם. והיינו אשר הקב"ה גילה למשה רבינו את הי"ג מדות של רחמים, והראה לו כיצד הוא בעצמו כביכול מתפלל ובאופן זה היה גילוי היגמשה"ר. ולימד בזה למשה רבינו כי כאשר רוצים כלל ישראל לעורר רחמים, הרי הם צריכים להתפלל את תפלתו של הקב"ה כביכול, והיו בבחי' 'שכינה מתפללת מתוך גרונו', וכך יוכלו לעורר את היגמשה"ר.

וביום הכיפורים אשר בו גילה הקב"ה למשה רבינו סדר זה של תפלה, היה הכה"ג נכנס לפני ולפנים לעורר רחמים על בני ישראל. וי"ל כי באותה שעה אכן התפלל הכה"ג את תפלתו של הקב"ה,

וזהו מה שאמר ר' ישמעאל בן אלישע (ברכות ז) כי בהיכנסו לפני ולפנים ביום הכיפורים ברוך את הקב"ה כביכול בתפלת 'הי רצון מלפניך שיכבשו רחמיך את כעסך, ויגולו רחמיך על מדותיך, ותתנהג עם בניך במדת הרחמים, ותכנס להם לפנים משורת הדין'. כי הרי נוסח זה של תפלה הוא ממש כמו שאמרו חז"ל בגמ' (שם) אמר רבי יוחנן משום רבי יוסי מנין שהקדוש ברוך הוא מתפלל וכו' מאי מצלי אמר רב זוטרא בר טוביה אמר רב: 'הי רצון מלפני שיכבשו רחמי את כעסי, ויגולו רחמי על מדותי, ואתנהג עם בני במדת רחמים, ואכנס להם לפנים משורת הדין', וא"כ הרי כי הכה"ג בקוה"ק התפלל את תפלתו של הקב"ה. וזהו מה שאמר ריב"א כי הקב"ה כביכול 'נענע לו בראשו', כי הסכים עמו אשר אכן את תפלה זו היה צריך להתפלל שם.

והתפלה בבחי' זו אשר השכינה כביכול מתפללת מתוך גרוניתיהם של ישראל, באה באופן אשר האדם המתפלל מתרומם אל מצב הנעלה מן העולם הזה, שהרי הוא מתעלה מלהיות נברא העומד לעצמו, והרי הוא מתקשר עם הקב"ה בדביקות נעלית, עד אשר הוא יכול בעצמו להתפלל את תפלתו של הקב"ה כביכול. וזה הוא בחי' של קשר יחוד שמים וארץ, אשר הארץ שהיא מקומם של הנבראים, מתרוממת ומתעלית ומתקשרת אל בחי' השמים שמים לה'. ובבחי' נעלית זו היה הכה"ג נכנס לקודש הקדשים, שהרי קוה"ק הוא המקום אשר בו 'נשקי שמיא וארעא אהרדי' והוא בחי' עוה"ב בעוה"ז, וכאשר נכנס הכה"ג לשם היה מתקשר בעוה"ז עם מדרגת העוה"ב, וכך היה מתפלל את תפלתו של הקב"ה.

ומדרגה גבוהה זו של תפלה יחוד שמים וארץ, באה ע"י שהאדם חי בחיות נעלית מגדרי החיים הרגילים בעוה"ז. וזהו ענין מה שגילוי היגמשה"ר בא אחר שביקש משה רבינו מהקב"ה 'הראני נא את כבודך', וענה לו הקב"ה 'כי לא יראני האדם וחי'. והיינו אשר הקב"ה גילה למשה רבינו כי אע"פ שא"א לזכות לראיית פניו ית' כביכול ולהישאר בחיים, אבל כאשר זוכים לגילוי זה של היגמשה"ר יכולים להשיגו ומ"מ להישאר בחיים, ובהו יכולים להיות בבחי' 'יראני האדם וחי'. והיינו ע"י שהאדם חי חיים נעלים מן החיים הרגילים בעוה"ז, כי הוא חי באופן של קשר יחוד העוה"ז עם העוה"ב.

ואל חיים נעלים אלו היה הכה"ג זוכה בכניסתו אל הקודש ביום הכיפורים, כאשר היה זוכה ויוצא משם בחיים. ולכן אמרו חז"ל (יומא ע) שהיה הכה"ג עושה יו"ט לאוהביו בשעה שיצא בשלום מן הקודש. כי מה שיצא 'בשלום' היינו שזכה לבחי' אחדות ושלום בין העולם הזה והעולם הבא, לפי שקישר בעבודתו את השמים ואת הארץ. וזה מה שנאמר אצל פינחס זה אליהו הנביא, אשר זכה בעבודתו שנתן לו הקב"ה ברית שלום (במדב"ר כה, יב), ועי"ז זכה לעלות בבחי' השמימה, והיינו שזכה לשלימות

החיים המקשרים את השמים והארץ, ולכן יכול הוא תמיד לעלות לשמים ולרדת לארץ, וזה נקרא ברית שלום. ולבחי' זו של שלום היה זוכה כל כה"ג אשר יצא בשלום מן הקודש [ואכן איתא בירושלמי כי רוב הכהנים הגדולים היו מזרועו של פינחס, אשר הוא זכה לברית שלום זו], והוא בחי' גילוי היגמ"ש"ר ביוה"כ הבאה ע"י עבודת הכה"ג בבחי' זו של יחוד שמים וארץ, אשר עי"ז היה זוכה להתפלל את תפלתו של הקב"ה כביכול כנ"ל.

ובתפלת נעילה אומרים פיוט 'אזכרה' המיוסד על הי"ג מדות של רחמים, ושם מחבר הפיוט הרמזו בראשי החרוזים הוא 'אמת'. וידוע בשם הרה"ק רבי פינחס מקאריץ ז"ע כי הקב"ה בעצמו אשר חותמו אמת (שבת נה), הוא כביכול חיבר את זה הפיוט. וי"ל בכוננת דבה"ק, שהרי אנו מעוררים רחמי שמים בפיוט זה ע"י הי"ג מדות של רחמים, ותפלתנו הזאת באה באופן שהשכינה מתפללת מתוך גרונו של ישראל, לפי שהיא תפלתו של הקב"ה כביכול כנ"ל, ולכן יסודו של פיוט זה הוא תפלתו של הקב"ה בעצמו כביכול. ואנו אומרים זאת בתפלת נעילה, אשר אמרו הצדיקים זי"ע עליה כי בה אנו נועלים את עצמינו כביכול עם הקב"ה, והוא ממש כמו הכה"ג כאשר היה נכנס לפני ולפנים (ע"י לקמן תורה ז) ומייחד את השמים והארץ, ולכן אז יכולים אנו להתפלל את תפלתו של הקב"ה כביכול.

ואי' בזה"ק (ח"ב קצ"ז) על הנביא יונה בן אמת, שהיה נקרא 'בן אמת' על שם אליהו הנביא. כי הוא היה בן האשה האלמנה אשר החיה אליהו, ואז אמרה האשה על אליהו (מלכים א' יז כד) ודבר ה' בפך אמת, ולכן על שמו של אליהו איש האמת, נקרא יונה 'בן אמת'. וא"כ הרי כי שם 'אמת' מרמזו על אליהו הנביא, וא"ש מה ששמו של מחבר פיוט 'אזכרה' נקרא 'אמת', שהרי אליהו הנביא זכה לברית שלום, שהם החיים המקשרים שמים וארץ, אשר בבחי' זו יכולים להתפלל את תפלתו של הקב"ה. וזה הוא עניינו של פיוט זה אשר בו מעוררים אנו רחמי שמים, ובה אנו מתפללים את תפלת השכינה הק' על כבוד שמים המחולל, ומבקשים כי יקבל הקב"ה את תפלתו כביכול, ויעורר את רחמיו הרבים על כנסת ישראל.

ג.

השמחה הגדולה כאשר הקב"ה מודיע לבני ישראל על כפרת העוונות

בראשונה היו קושרין לשון של זהורית על פתח האולם מבחוץ, הלבין היו שמחין וכו' (וישא טו).

אמר רבי עקיבא (אבות פ"ג מ"ד) חביב אדם שנברא בצלם, חבה יתרה נודעת לו שנברא בצלם וכו'. חביבין ישראל שנקראו בנים למקום, חבה יתרה נודעת להם שנקראו בנים למקום וכו'. חביבין ישראל שניתן להם כלי חמדה, חבה יתרה נודעת להם שנתן להם כלי חמדה וכו'. ופירש הרמב"ם (פיה"מ שם) כי הטבה מיוחדת היא מה שהקב"ה הודיע לנו את מתנותיו הגדולים אשר נתן לנו, כי בזה הוא מגלה אשר הוא מטיב לנו ברוב אהבה חביבות והתקשרות, ולא מחמת רחמנותו עלינו

בלבד. והוא כענין מה שאמרו חז"ל (שבת י) כי הנותן מתנה לחבירו צריך להודיעו, כי בזה הרי הוא מוסיף בו אהבה וריעות.

וכאשר הקב"ה מכפר את עוונות בית ישראל ביוה"כ, רצה הקב"ה להוסיף חיבה יתירה ולהודיע לנו על כך, ולכן עשו את הלשון של זהורית, אשר על ידה יראו כל העם את אשר נתכפרו עוונותיהם, ותהיה הכפרה בבחי' חבה יתירה נודעת להם. ועל כך באה השמחה הגדולה שעושים כלל ישראל במוצאי יוה"כ, לפי שאמרו חז"ל (קה"ר ט, י) כי באותה שעה יוצאת בת קול ואומרת כלשון הכתוב (קהלת ט, י) לך אכול בשמחה לחמך ושתה בלב טוב יינך כי כבר רצה האלקים את מעשיך, והיינו אשר הקב"ה מודיע לבני ישראל את כפרת העוונות, וזו היא חיבה יתירה הגורמת לשמחה גדולה. וזה הוא גם ענין היו"ט שהיה הכה"ג עושה לאוהביו כאשר יצא בשלום מן הקודש (וישא ע), כי בזה היו יודעים שהקב"ה קיבל באהבה את עבודתו, וכיפר את עוונות בית ישראל באהבה וחבה.

ד.

הפסרת ספר יונה, תיקון חטא בריחת אדה"ר מלפני ה'

ואני אמרתי נגרשתי מנגד עיניך, אך אוסיף להביט אל היכל קדשך (יונה ב, ה).

הנה ביוה"כ היה הכה"ג נכנס לפני ולפנים בקודש הקדשים, וביארנו את עניינו שהוא מפני אשר ביום כפרת העוונות זוכים אנו לכפרה על החטא הראשון שבעולם הוא חטא עין הדעת [כי בעת מתן תורה זכו כל"י לטהרה מזההמת חטא עין הדעת, וכאשר נכשלו בעגל חזרה הזוהמא אליהם. ולכן ביום הכפרה על חטא העגל, זוכים גם לכפרה על חטא עין הדעת וטהרה מזההמת]. והרי אחר חטא עה"ד גירש הקב"ה את אדם הראשון מן הגן עדן, ולכן כאשר זוכים לתיקון עליו, חוזר שליחם של כלל ישראל ונכנס אל קודש הקדשים, אשר הוא בחי' הגן עדן בעוה"ז.

והנה מה שגירש הקב"ה את אדם הראשון מן הגן עדן אחר החטא, גרם זאת אדם הראשון בעצמו ע"י מעשיו. כי אחר החטא ברח מאת פני ה', כמו שכתוב (בראשית ג, ח) ויתחבא האדם ואשתו מפני ה' אלקים בתוך עץ הגן. והיה זה לפי שהתפעל כל כך מפגם החטא, וקיבל את דברי הנחש שפיתה אותו לחשוב כי בזה הוא נדחה לגמרי מאת פני ה', ולא האמין בגודל כח התשובה. ומשום שהוא בעצמו ברח והתרחק מלהיות לפני ה', לכן נהג עמו הקב"ה במדה זו אשר מדד לעצמו ויגרש את האדם (שם, כד). וביום הכיפורים שהוא יום התשובה, אנו חוזרים ומבקשים להתקרב אל פני ה'. ואע"פ שחטאנו עוינו ופשענו, יודעים ומאמינים אנו כי הקב"ה רוצה בתשובה. ועי"ז נכנס הכה"ג לפני ולפנים, שהוא כעין חזרת אדם הראשון אל הגן עדן.

והנה אמרו חז"ל (תנחומא בשלח כד) הצדיקים כמה שהן מקנתרין, בו הן מתקנין. ויש לבאר זאת ע"פ מה שכתב בספ"ק נועם אלימלך (ויחי ד"ה א"י ויחי יעקב) על מה שכתוב (ויקרא ד, כב) אשר נשיא יחטא,

ודרשו חז"ל (ע"פ הוריות י) כי אשרי הדור שהנשיא יחטא. ומבאר הר"ר"א דהיינו אשר אם העולם נכשלים בחטאים, מזמין הקב"ה איזה בחי' של ממשול אל הצדיק, וכאשר הוא עושה תשובה על 'חטאו', הרי הוא גורם בזה לכל העם שיתעלו בתשובה עמו, עי"ש. והוא כענין מה שאמרו חז"ל על דוד המלך ע"ה (ע"ז ד) לא היה דוד ראו לאותו מעשה אלא להורות תשובה. ויש לומר עוד, כי זהו גם ענין 'עבירה לשמה' אשר נזכר בדברי חז"ל (נדר ג), כי כאשר הצדיק עושה דבר אשר לפי רום מדרגתו הוא נחשב כעין מעשה העבירה, אבל הוא עושה זאת בכונה שלימה לשם שמים, הרי הוא מעורר בזה את כל החוטאים באמת, שיחזרו בתשובה ויתקנו גם הם את מעשיהם שיהיו לשם שמים. ויתירה מזאת, כי בזה שהצדיק עושה דבר שהוא דוגמת החטא עצמו לשם שמים, מתקן הוא בזה את כל עצם פגם החטא, כי נכנס במקום ומדרגת החטא עצמו ותיקנו לשם שמים.

וי"ל כי מפני כך מפטירים במנחה של יוה"כ בספר יונה, כי הרי יונה הנביא היה נראה שהוא בורח מאת פני ה', והרי זה ממש כעין אדם הראשון אשר ברח והתחבא מאת פני ה'. אבל יונה הנביא עשה זאת לשם שמים, וכידוע כי עשה זאת למען כלל ישראל, כדי שלא למסור את כח התשובה לאוה"ע. ומפני שכל בריחתו היתה לשם שמים ולא כדי להתרחק מה', לכן ע"י הבריחה בעצמה בא לידי תיקון הפגם של בריחה מלפני ה'. וזהו שאמר כאשר היה במעי הדגה ואני אמרתי נגרשתי מנגד עיניך, אך אוסיף להביט אל היכל קדשך (יונה ב, ה) וכמו שביאר רש"י שם (פסוק ז) כי אחר שחשב שהוא מגורש מאת פני ה' לגמרי, הגיע במצולות ים אל תחת היכל בית המקדש אשר בירושלים. ועל כך אמר אך אוסיף להביט אל היכל קדשך, שהראוהו בזה כי א"א להתגרש מנגד עיני ה'. והרי כי ע"י בריחתו בא אל התיקון לחזור למקום המקדש בירושלים, כי היה זה ככל עוונות הצדיקים בבחי' עבירה לשמה, אשר בעניינו של העוון עצמו הם מביאים תשובה ותיקון גדול. ותיקון זה הוא עניינו של יום הכיפורים, אשר בו חוזר האדם לראות את פני ה' בהיכל קדשו בקודש הקדשים.

ה.

יום הכיפורים מקדש את כל הנוגע בו

יום הכיפורים מיוחד בין שאר הימים טובים, במה שהימים הסובבים אותו נתקדשו אף הם בקדושתו, והם נחשבים כמעט ימים טובים בעצמם. שהרי ערב יוה"כ אין מתענין בו ואין אומרים בו תחנון (ש"ע או"ח תר"ד), ויש מצוה גדולה לאכול ולשתות בו, והרי זה נחשב לאדם כאילו התענה תשיעי ועשירי (ר"ה ט). וכן היום אשר למחרת יוה"כ הוא יום גדול, אשר בו ביום ישב משה רבינו לשפוט את העם ברדתו מהר סיני (שמות יח, יג ורש"י שם), ונהוגים להשכים בו לביהמ"ד, ונקרא שמו בישראל 'גאט'ס נאמען טאג' (יום שמו של הקב"ה).

וי"ל כי ענין זה הוא ע"פ דברי הכתוב (שמות ל, כט) אשר בדברים שנתקדשו בקדושת קדשי הקדשים נהג כלל של כל הנוגע בהם יקדש,

ולכן הימים הנוגעים ביה"כ שהוא 'יום הקדוש' ובו נכנס הכה"ג לקודש הקדשים, נוהג בהם הכלל של הנוגע בהם יקדש, ונתקדשו אף הם. וכן מצינו בענין מעשר בהמה שאמרו חז"ל (בכורות טו) קרא לתשיעי עשירי ולעשירי תשיעי ולאחד עשר עשירי שלשתו מקודשין, והרי לנו כי התשיעי והאחד עשר יכולים גם הם להתקדש בקדושת המעשר לפי שהם נוגעים בעשירי קודש, והרי זה בבחי' כל הנוגע בהם יקדש. וכענין זה הם היום ה'תשיעי' וה'אחד עשר' של חודש תשרי, אשר נוגעים בקדושת היום הקדוש בעשירי בתשרי. [וכן ידוע בענין השמות הק', אשר דורשים בהם גם את האותיות הקודמים והמאוחרים אל השמות, כי גם הם קדושים בבחי' כל הנוגע בהם יקדש].

והענין בזה הוא, כי העשירי הוא ענין אות י' אשר הוא בבחי' נקודה בלבד, שקשה לעמוד עליו ולקבל איזה תפיסה בו בעצמו. והוא ענין בחי' קודש הקדשים אשר הוא מאד נעלה ונשגב מכל תפיסה, ולכן קשה להשיגו כאשר הוא בעצמו. ולכן עשה הקב"ה שיהיה בו כח של התפשטות על ה'תשיעי' ועל ה'אחד עשר' הסובבים אותו, ועי"ז יוכלו לקבל איזה תפיסה ושייכות עם נקודת הקדושה.

ואי' בזה"ק (ח"ג ק) כי כל המערכה שהיתה בין יעקב ועשו על ברכות יצחק אבינו, וגם אח"כ כאשר חזר יעאע"ה מחרן, היתה על ענין הדין למעלה בר"ה ויה"כ. וענין המתנות ששלח יעאע"ה לעשו, הוא בחי' השעיר לעזאזל ששולחים אל הס"מ ביה"כ [ולכן היו סך כל הבהמות ששלח יעאע"ה לעשו כמנין 'שעיר']. עד אשר באים בשעת נעילה לנצחון שלם על הסט"א ואז נאמר (בראשית לג טו) וישב ביום ההוא עשו לדרכו שעירה. ולפי מה שנתבאר כי קדושת יוה"כ מתפשטת על יום ט' תשרי ויום י"א תשרי הסובבים אותה, יומתק הלשון שאמרו יעאע"ה לעשו באותה שעה. כי כאשר רצה עשו להצטרף עם יעאע"ה וללכת עמו לשעיר, הדיינו שהיו בו נצה"ק הצריכים תיקון ולכן רצו אלו הנצה"ק לילך עם יעקב אבל לא היה אז זמן תיקונם לגמרי, אבל ע"י נגיעה ביה"כ בכל שנה נעשה תיקון להם, וזהו שאמרו יעקב (שם, יד) יעבר נא אדוני לפני עבדו ואני אתנהלה לאמי וגו'. ורמז לו בזה על קדושת יוה"כ, אשר היא מתפשטת על יום ט' וי"א תשרי הרמוזים בתיבת 'אטי'.

1.

קדושת כלל"י היא אמת, וקטרוג הסט"א הוא שקר

ה' בשטן יגער קום רד מהר מזה (פיוט ירצה לערב יו"ט).

הנה מקור לשון הפיוט הוא ממה שאמרו הקב"ה למשה רבינו ע"ה אחר חטא העגל (דברים טו, יב) קום רד מהר מזה כי שחת עמך אשר הוצאת ממצרים סרו מהר מן הדרך אשר צויתים עשו להם מסכה. והוא לפלא אשר מזכירים זאת לגבי יוה"כ אשר בא לכפר על חטא העגל, ודוקא מזה הפסוק נלקח הלשון המורה על נצחון הקדושה על הסט"א. וי"ל כי לא דבר ריק הוא ואין זו סתם מליצת הלשון,

אלא בזה עצמו רמזו יסוד נצחון הקדושה על הסט"א.

הנה חטא העגל גרם קטרוג גדול על כלל"י, שהרי היו 'עם המלך בְּמִסְבּוֹ' ארבעים יום אחר ששמעו מפי הגבורה אנכי ולא יהיה לך, ונכשלו בחטא חמור כזה. ואז נעשה קיטרוג גדול בשמים, והקב"ה דיבר אל משה רבינו בחרון אף גדול ואמר (שמות לב, י) הניחה לי ויחר אפי בהם ואכלם, והיה נראה כי חלילה אפסה כל תקוה. ואחד מן הדברים החריפים ביותר שנאמרו באותה שעה, היה מה שאמר הקב"ה למשה רבינו 'קום רד מהר מזה כי שחת עמך', וכאומר אשר יותר אין בו צורך למעלה, לפי שהקב"ה ח"ו אינו רוצה יותר בכלל ישראל.

אכן משה רבינו לא התפעל כלל מזה, ואף לא ממה שאמרו לו הקב"ה דברים תקיפים כאלו. והתחיל לעורר רחמי שמים על כלל ישראל, והעתיר כי ימחל הקב"ה לחטאתם. ואמר (שם, יא) למה ה' יחרה אפך בעמך, וכאומר אשר אינו מבין כלל על מה כל הרעש, ומה כבר עשו כלל ישראל (עי' במדרש על פסוק זה). והורה משה רבינו בהנהגתו הזאת, כי כל כך הוא בטוח בזה אשר כלל ישראל הם עמו ונחלתו של הקב"ה, ואין בזה שום ספק וערעור כלל. והנהגה זו של משה רבינו ובטחונו החזק בהיות כלל ישראל עמו ונחלתו של הקב"ה, הרי זה מורה כי ענין זה הוא דבר של אמת. שהרי החילוק בין האמת והשקר הוא מה שאמרו חז"ל (שבת קד) קושטא קאי ושיקרא לא קאי.

אבל לעומת זאת נעשה ביה"כ, שהוא יום שהקב"ה מרצה לעמו ישראל ומוחל על כל עוונותיהם, והקב"ה מעביר רוח טהרה וסליחה ומחילה על כל הארץ, והנה מפניו אשר כל המצב בשמים הוא לטובתם של כלל ישראל, וכל הרוח השוררת בשמי השמים היא של עת רצון וכפרה, מתפעל השטן כל כך, עד אשר נהפך גם הוא להיות מליץ טוב על כלל ישראל, והוא אומר להקב"ה יש לך עם כמלאכי השרת (פרקי דר"א פמ"ה). וא"כ הרי כי כל עניינו של השטן איננו ענין של אמת בכלל, שהרי הוא מתפעל מרוח הזמן והמצב.

ואת זה מרגישים כאשר מזכירים בערב יוה"כ על הסט"א את אותו הפסוק שנאמר למשה רבינו בתוקף גדול של קטרוג 'קום רד מהר מזה', ומשה רבינו לא התפעל מזה כלל, והוא לפי שידע כי מציאותם של כלל ישראל ואהבתו של הקב"ה אליהם היא דבר אמת נצחית. ובוה מורים איך קטרוג השטן הוא ההיפך מזה, כי כל כולו אינו אלא שקר, שהרי כאשר אומרים לו את אותו הלשון, הרי הוא מתפעל מזה עד מאד, והוא אכן יורד עד לשאול תחתית.

2.

תפלת נעילה היא בחי' יחוד בין הקב"ה וכנסת ישראל

ובא אהרן אל אהל מועד ופשט את בגדי הבד אשר לבש בכואו אל הקודש והניחם שם (ויקרא טו, כג).
דרשו חז"ל (יוטא לב) תנו רבנן 'ובא אהרן אל

אהל מועד' למה הוא בא, אינו בא אלא להוציא את הכף ואת המחתה, וכל הפרשה כולה נאמרה על הסדר הוי"ן מפסוק זה. נראה כי כניסה זו להוצאת הכף והמחתה יש בה ענין מיוחד, ולכן בדוקא היא יוצאת מכלל סדר כל הפרשה כולה. ואכן הכהן גדול היה לובש בעת כניסה זו אל קודש הקדשים בגדי לבן מיוחדים, ולא מה שלבש בעת עבודות כל היום. וכן היה הכה"ג עושה זאת אחר עבודת התמיד של בין הערבים, ולא כמו כל עבודות היום הנעשות בין שני התמידין דוקא. ונראה מכל זה כי אכן יש בכניסה זאת אל קודש הקדשים איזה ענין מיוחד, ויש לבאר את עניינו.

הנה ביום הכיפורים סולח הקב"ה ומוחל לעוונות בית ישראל, ומתייחד באהבה עם עם קרובו המיטהרים לפניו. ועל כך באו כל עבודות היום הקדוש הזה, אשר כולם סובבים על קוטב נקודה זו של יחוד כנס"י עם דודה באהבה. וכניסת הכה"ג אל קודש הקדשים היתה מגלה זאת ביתר שאת ועז, שהרי שליחם של כלל ישראל נכנס בעצמו אל מקום השראת השכינה הגדול ביותר אשר כל מלאך ושרף אינם יכולים להיות שם, והרי זה מורה על היחוד השלם בין כנס"י עם דודה באהבה.

אכן במושך כל היום היו עוסקים בנקודה זאת ע"י התלבשות בכל העבודות אשר היה הכה"ג עושה, ואף כאשר נכנס הכה"ג לקודש הקדשים, היה עושה שם עבודה, כי היה היחוד מתלבש באיזו פעולה בעוה"ז. ולכן עדיין לא התגלתה בשלימות עיקר נקודת קדושת היום, אשר היא עצם היחוד בין הקב"ה וכנסת ישראל, אשר ענין זה נעלה מכל העבודות אשר יכולים לעשות. ועל כך באה כניסה מיוחדת זו אחר סיום כל עבודות היום, כי דוקא אחר שכבר גמרו לעשות את כל מה שהיו צריכים לעשות, חזר הכה"ג ונכנס לקודש הקדשים, ולא עשה שם שום עבודה מיוחדת. ועי"ז התברר הדבר אשר כל כניסתו אינה אלא מפני היחוד השלם שיש בין כנסת ישראל עם דודה, ולכן הרי הם בעצם מתייחדים כאחד בלי שייצטרכו איזו עבודה לשם כך.

וזה הוא ענין תפלת נעילה המיוחדת ליום הכיפורים, שהרי כל התפלות נתקנו כנגד עבודות הקרבנות, שחרית ומנחה כנגד תמיד של שחר ותמיד של בין הערביים, ותפלת מוסף כנגד קרבנות המוספין, ואף תפלת ערבית נתקנה כנגד האיברים ופדרים שהקטירו כל הלילה על המזבח. ואילו תפלת נעילה לא נתקנה כנגד שום קרבן, ויש להבין את עניינה. אכן לפי המבואר יש לומר כי תפלה זו היא כנגד כניסתו של הכה"ג בסוף היום אל קוה"ק להוצאת הכף והמחתה. שהרי כניסה זו היתה להורות על היחוד בעצם בין הקב"ה וכנסת ישראל, וזה הוא גם ענין תפלת נעילה. והוא תפילה החמישית של היום שהם כנגד ה' חלקי הנפש, ונמצא שתפילת נעילה הוא כנגד בחי' יחידה שבנפש, כי 'נעילה' היינו שכלל ישראל נועלים את עצמם עם הקב"ה, בבחי' 'יחידה ליחדך'. ויחוד זה הוא בעצם עצמיותם למעלה מכל העבודות שנעשו ביום קדוש זה.

לטהר אתכם מכל חטאתיכם: א איד טובל'ט זיך אין דער הייליגקייט פון זיין נשמה

א. ממעמקים קראתיך: עם ווערט נתגלה די טיפסטע חלקים אינעם נפש

יעדער יום טוב האט א געוויסער הרגש אין נפש | עשרת ימי תשובה אין נפש - די מעמקי הנפש | געווענליך איז עס באהאלטן | יעצט קען עס א מענטש מגלה זיין | דער פשוט'ער חשבון הנפש - אויף מעשים | דער טיפער חשבון הנפש - אויף די גאנצע הנחה אין עבודת ה' | מען דארף סייעתא דשמיא דאס מגלה צו זיין | ווען דאס ווערט געשטעלט אין פלאץ - ווערן געלעזט אסאך פראבלעמען

ב. הקב"ה מטהר את ישראל: דער אויבערשטער איז מגלה ווי הייליג א איד איז

עשרת ימי תשובה ווערט נתגלה דער שורש פונעם נפש דא אונטן | יום כיפור ווערט נתגלה דער שורש פון דער נשמה אויבן | דארטן האט מען קיינמאל נישט געזינדיגט | דאס איז א מקוה וואס רייניגט אויס פון יעדע טומאה | מען מוז זיין באחדות מיט אלע אידן אנצוקומען צו דעם פלאץ | א מענטש דארף טון זיין חלק פון תשובה

ג. יעיד עליו יודע תעלומות: זיך טובל'ן אין א מקוה פון תשובה געפילן

אין דער גשמיות'דיגער וועלט וויינט מען נישט ווען מען האט חרטה | מען טוט נישט נאכאמאל דעם זעלבן גרייז | אין דער רוחניות'דיגער וועלט איז אנדערש | א מענטש האט א גוף און א נשמה | די נשמה טוט תשובה און נעמט זיך אונטער קיינמאל נישט דורכצופאלן | שפעטער וועקט זיך דער גוף אויף און די נסיונות הייבן זיך נאכאמאל אן | דער מצב פון תשובה און חרטה איז א הייליגע מקוה פון עומק הנשמה | זיך אפזונדערן יעדן טאג א צייט זיך צו איינטונקען אין די טיפענישן פון דער נשמה | זיך צוגרייטן צום שבת מיט א רוחניות'דיגע מקוה

ד. די ערנסטקייט פון יום כיפור: דייין נשמה און דייין גוף זענען מורא'דיג הייליג

דער גוף ווערט דערהויבן - ווי אדם הראשון בעפארן חטא | ער דארף נישט עסן | מען באשולדיגט אים נישט אויף די עבירות | עס ווערט א כלי צו משיג זיין דעם אויבערשטן'ס אחדות | דער גוף שלעפט נישט אראפ דעם יום טוב | דאס ברענגט נאך מער חרטה געפילן - וויבאלד איך באלאנג בכלל נישט צו קיין חטא | ער ווערט א נייער מענטש פון אזעלכע טעג

א.

ממעמקים קראתיך: עם ווערט נתגלה די טיפסטע חלקים אינעם נפש

די הייליגע טעג אין נפש - יסודות'דיגע געפילן

עס איז באקאנט אז עס איז פארהאן "עולם, שנה, נפש". יעדע בחינה וואס איז פארהאן אין 'זמן', איז אויך פארהאן די זעלבע בחינה אינעם נפש. דאס הייסט, אז יעדער יום טוב איז מכוון קעגן אן אנדערער סארט הרגש אינעם נפש. די טעג פון עשרת ימי תשובה איז א זמן פון 'ראשית' - זייענדיג דער אנפאנג פונעם יאר און דער אנפאנג פון דער גאנצער בריאה - וואס דער 'ראשית' איז אייביג דער 'שורש' פון דער זאך. ממילא איז דאס מכוון קעגן דעם 'ראשית' פונעם נפש, וואס דאס זענען די 'שרשים' פונעם נפש.

יעצט שטעלט מען אוועק דעם מהות פונעם מענטש

עס איז נישט אזוי לייכט צו רעדן פון שורשי הנפש, ווייל געווענליך ווייסט נישט א מענטש געהעריג וואס דאס מיינט, דאס איז א באהאלטענער סארט געפיל. פונקט ווי א ווארצל פון א בוים - ליגט אייביג טיף אין דער ערד, אזוי אויך, יעדע זאך וואס איז א 'שורש' - איז באהאלטן. אינעם נפש ליגט באגראבן זייער טיפע חלקים, וואס געווענליך

(משלי כ"ה ב'): "כבוד אלקים הסתר דבר", וואס חז"ל זאגן דערויף (בראשית רבה פ"ט): "זה מעשה בראשית". ווייל די אלע סיפורים וואס שטייען אין ספר בראשית בכלל - און אין אנפאנג פרשת בראשית בפרט - איז נישטא קיין וועג דאס צו פארשטיין, נאר דורך די ריכטיגע מדרגה פון סודות התורה, אן דעם האט דאס ממש נישט קיין פשט. אזוי אויך דער גאנצער מציאות פון אדם הראשון - וועלכער איז דאך אויך א חלק פון מעשה בראשית זייענדיג דער 'ציר כפיו של הקדוש ברוך הוא' וועלכער איז באשאפן געווארן טאקע אין ראש השנה - איז זייער פארהוילן און טיף. אויף די אבות הקדושים - וואס זיי זענען שוין די 'תיקונים' פאר אדם הראשון - איז דא אזויפיל פרשיות אין דער תורה וואס פארציילן זייערע אלע נסיונות און צדקות וכדומה. אבער פון אדם הראשון'ס לעבן שטייט כמעט גארנישט. מען ווייסט נישט וואספארא סארט מהות ער איז געווען, וואס איז זיין צדקות און וואס איז זיין גדלות. דאס איז טאקע צוליב דעם וואס אדם הראשון איז דער אנפאנג און שורש פון דער גאנצער בריאה, און דער שורש איז אייביג זייער פארהוילן און טיף.

ווערט עס נישט אזוי שנעל נתגלה. אבער עשרת ימי תשובה איז א צייט פון 'שרשים', דעמאלט ווערן אביסל נתגלה די דאזיגע געפילן; ווי מען זעט בחוש אז עס איז נישטא נאך אזא 'עומק', אזעלכע טיפע געפילן, ווי די סארט געפילן וואס שפירן זיך אין די איצטיגע טעג. דערפאר זאגט מען יעדן טאג 'שיר המעלות ממעמקים'; ווי דער אר"י הק' זאגט (פע"ה שער הזמירות פ"ו), אז עס איז פארהאן צען סארטן 'עומקים', צען סארטן טיפקייטן אינעם נפש, 'עומק לפנים מעומק', און דאס גראבט מען יעצט אויף און מען איז עס מגלה דורך די עבודה פון די טעג. און כאטש מען קען נישט געהעריג מסביר זיין וואס דאס איז, דאך קען מען עס זאגן באופן כללי: די מעמקי הנפש זענען די יסודות פון קבלת עול מלכות שמים! די יסודות פון אמונה! די יסודות פונעם גאנצן מענטש במהותו ובשורשו! דאס זענען גאר טיפע מעמקי הנפש.

ששת ימי בראשית איז א סוד

עשרת ימי תשובה פאנגט זיך אן מיט 'ראש השנה' - וואס דעמאלט איז דער זעקסטער טאג פון די ששת ימי בראשית. אויף 'מעשה בראשית' איז געזאגט געווארן דער פסוק

נקודות:

אינעם נפש ליגט באגראבן זייער טיפע חלקים, וואס געווענליך ווערט עס נישט אזוי שנעל נתגלה. אבער עשרת ימי תשובה איז א צייט פון 'שרשים', דעמאלט ווערן אביסל נתגלה די דאזיגע געפילן

דער סארט חשבון הנפש איז זייער איידל און דקות'דיג, און מען דארף האבן אן עקסטערן סייעתא דשמיא דערויף. דערפאר טאקע דאוונט מען גאר אסאך אין די עשרת ימי תשובה אויף תשובה, מען איז מתפלל: "הורנו ה' דרך" - דער אויבערשטער זאל באלייכטן די אויגן

משפט מיינט: אריינקוקן גרונטליך אין הארץ

וויבאלד עשרת ימי תשובה זענען עמקות'דיגע טעג, דערפאר זענען זיי אויך טעג פון 'משפט'. ווייל 'משפט' איז אויך אן ענין פון 'עומק'; ווי עס ווערט דאך אנגערופן: 'עומק הדין'. ווייל ווען דער אויבערשטער איז דן א מענטש, איז ער אים דן ביזן שורש, ער איז 'בוחר לבות וכליות!' ער קוקט אריין אינעם מענטש'נס יסודות און טיפקייטן, און דארט איז ער בוחן צי דער מענטש האט אמת'דיג יראת שמים און אמונה.

מען מוז טרעפן דעם שורש פון אלע פראבלעמען

עשרת ימי תשובה זענען אויך זמנים פון 'תשובה' און 'פשוט המעשים', וואס א מענטש קען אריינגיין אין זיינע שורשי הנפש, זיך בודק זיין, מאכן אן אויפריכטיגן חשבון הנפש און ארבעטן אויף זיך צו פאררעכטן די יסודות הנפש; ווי מען זעט אסאך מאל ביי מענטשן, וואס עס גייט דורך טעג נאך טעג, און זיי זעען נישט אז זיי זאלן עפעס שטייגן און ווערן בעסער, זיי האבן זיך שוין אזויפיל מאל מקבל געווען אלערליי קבלות, אבער עס גייט עפעס נישט. ווייל עס איז דא עפעס א שרשיות'דיגער פראבלעם אינעם יסוד פונעם גאנצן מענטש - וויאזוי ער האט זיך אוועקגעשטעלט אין אידישקייט - און טאמער ער וועט נישט דערגיין דעם פראבלעם, וועט ער זיך בשום אופן נישט קענען אוועקשטעלן און פאררעכטן זיינע מעשים, נאר בלויז ווען

ער וועט פאררעכטן דעם שורש - וועט ער קענען אנהייבן שטייגן און ווערן בעסער און בעסער.

צוויי סארט חשבונות אין ביזנעס:

מען קען נעמען א משל פון א ביזנעס: ווען א מענטש האט א ביזנעס, איז פארהאן צוויי סארט חשבונות וואס ער דארף האלטן. דער ערשטער חשבון איז, די טעגליכע חשבונות, יעדן טאג גייט מען איבער אויף אלע הוצאות און הכנסות, מען קוקט זיך אום וואס מען האט געקויפט, וואס מען האט פארקויפט, וואס מען דארף באשטעלן נאך וכדומה. אבער עס איז פארהאן א צווייטער סארט חשבון, אז אמאל מאכט זיך אז דער בעל הבית זעט אז זיין ביזנעס קלאפט עפעס נישט, ער ווייסט נישט פארוואס, אבער ער זעט אז די ביזנעס שלאפט איין. דאן רופט ער אראפ א גרויסן מומחה, וועלכער זאל אריינקריכן אינעם 'שורש' פונעם געשעפט, דער מומחה זוכט אונטער די יסודות פון דער ביזנעס, די הנחות און פאליסיס (מדיניות) אויף וואס דער ביזנעס איז געבויט, ביז ער טרעפט עפעס א לאַך אינעם גאנצן מהלך וויאזוי די ביזנעס פירט זיך, עפעס א סארט פאליסי וואס טויג נישט. און איינמאל דער מומחה כאפט אויף דעם שרשיות'דיגן פראבלעם און מען פאררעכט עס, וועט די גאנצע ביזנעס פלוצלינג נשתנה ווערן.

צוויי סארט חשבונות אין עבודת ה'

די זעלבע איז אויך אין עבודת ה', עס

איז פארהאן דער געווענליכער חשבון הנפש וואס א מענטש מאכט יעדן טאג, ער איז זיך מתבונן אין זיינע מעשים, וואס האט ער יא געטון ריכטיג און וואס ער האט נישט געטון ריכטיג, ער טוט תשובה און ווערט בעסער. אבער עשרת ימי תשובה איז א צייט ווען מען שטעלט זיך אפ און מען טראכט אריין מיט א טיפערן חשבון הנפש, מען קוקט אריין אינעם שורש הנפש, און מען זוכט וואו זענען מיינע יסודות שוואך, וואו בין איך נישט גוט אוועקגעשטעלט אין די יסודות פון עבודת ה' - וואס דאס ברענגט אז די גאנצע עבודת ה' קלאפט עפעס נישט ווי עס דארף צו זיין.

אויף צו דערגיין דעם שורש מוז מען מתפלל זיין

פונקט ווי אינעם משל, מוז מען נעמען א ספעציעלן מומחה צו דערגיין דעם יסודות'דיגן פראבלעם, דאס קען נישט יעדער איינער טון, ווייל עס איז נישט אזוי לייכט צו דערגיין שרשיות'דיגע פראבלעמען, א פשוט'ער מענטש קען דאס נישט אויפכאפן. אזוי אויך אין עבודת ה', איז דער סארט חשבון הנפש זייער איידל און דקות'דיג, און מען דארף האבן אן עקסטערן סייעתא דשמיא דערויף. דערפאר טאקע דאוונט מען גאר אסאך אין די עשרת ימי תשובה אויף תשובה, מען איז מתפלל: "הורנו ה' דרך" - דער אויבערשטער זאל באלייכטן די אויגן, וועג, דעם אמת'ן חסרון וואס מען דארף פאררעכטן.

ב.

הקב"ה מטהר את ישראל: דער אויבערשטער איז מגלה ווי הייליג א איד איז

יום כיפור ווערט נתגלה דער שורש הנשמה וויפיל די 'עשרת ימי תשובה' זענען טאקע טעג פון 'שרשים' - קומט עס אבער נישט צו צום לעצטן טאג פון די עשרת ימי תשובה - יום כיפור. ווייל די אלע שרשים פון עשרת ימי תשובה זענען שרשים וואס א מענטש האט נאך אן אחיזה דערין, דער מענטש קען מגלה זיין זיינע טיפערע חלקים פונעם נפש. ווידעראום **יום כיפור ווערט נתגלה אזא טיפער שורש - זיין נשמה'דיגע רייניקייט - וואס דער מענטש קען דאס בשום אופן נישט מגלה זיין אליינס!** נאר דער רבונו של עולם קען דאס מגלה זיין!

אז מען גייט אריין אין וואסער - דער שורש הבריאה - ווערט מען ריין

יום כיפור ווערט צוגעגליכן צו א מקוה; ווי מען זעט אז די לעצטע משנה אין מסכת יומא ענדיגט זיך מיטן ענין פון "מקוה ישראל ה'". ווייל פונקט ווי א טמא'נער מענטש גייט אריין אין א מקוה און ער קומט ארויס פון דארטן אינגאנצן ריין פון טומאה - אזוי אויך קומען אידן ארויס פון יום כיפור אינגאנצן אויסגערייניגט פון עבירות. דער ענין פון דער טהרה פון א מקוה ארבעט אויפן אופן פון א

זאגט דער פסוק: "לפני ה' תהרו" - נאך איידער דער אויבערשטער איז ענק מטהר, זאלט עטץ זיך אליינס מטהר זיין, דאס איז דער חלק וואס דער מענטש דארף תשובה טון יום כיפור. אזוי זעט מען אויך אינעם לשון פון דער משנה אין מסכת יומא (פ"ה מ"ט): "אמר רבי עקיבא וכו' לפני מי אתם מטהרין ומי מטהר אתכם אביכם שבשמים". דער ערשטער חלק פון דער משנה איז: 'לפני מי אתם מטהרים' - פאר וועמען זענט עטץ ענק מטהר? פארן אבינו שבשמים! דער איד רייניגט זיך צו זיין גרייט מקבל צו זיין די שכינה. דערנאך זאגט די משנה א צווייטער חלק: 'ומי מטהר אתכם אביכם שבשמים' - דער אויבערשטער אליינס רייניגט דעם איד. דארף מען פארשטיין וואס זענען די צוויי בחינות?

עס מוז זיין אן הכנה פון אלול און עשרת ימי תשובה

לויט ווי מען האט גערעדט, פארשטייט מען דאס זייער גוט. ווייל פונקט ווי אינעם משל פון א ביזנעס, קען מען נישט אראפרופן דעם מומחה צו אריינקוקן אין די יסודות פון דער ביזנעס - נאר אויב דער

'שורש' דאס הייסט, אז וויבאלד דער שורש פון דער גאנצער וועלט איז וואסער - וואס דאס איז דאך געווען דער ערשטער נברא; ווי עס שטייט אין פסוק (בראשית א' ב'): "ורוח אלקים מרחפת על פני המים" - דערפאר, ווען א מענטש טונקט זיך אינגאנצן איין אין וואסער, גייט ער צוריק צום שורש! ער גייט צוריק צו א פלאץ פון בעפאר בריאת העולם, איידער עס איז בכלל געווען א מציאות פון חטא. דאס איז דער ענין פון דער טהרה פון א מקוה. און אזוי אויך, די טהרה וואס דער אויבערשטער איז אונט מטהר יום כיפור, ארבעט אויף א שורש'דיגן אופן. דאס הייסט, אז דער רבונו של עולם איז מגלה דעם שורש הטוב פונעם איד, און דורכדעם רייניגט ער אונז.

די צוויי חלקים פון יום כיפור

דער פסוק זאגט (ויקרא ט"ז ל'): "כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני ה' תהרו". מען זעט אין דעם פסוק צוויי חלקים, אינעם ערשטן האלב פסוק רעדט מען פונעם חלק וואס דער רבונו של עולם זאגט צו אן הבטחה אז ער וועט אונז אויסרייניגן פון אלע עבירות. דערנאך

קודם כל, דארף דער איד - א גאנץ יאר און בפרט אלול - זיך מאכן א פשוט'ן חשבון הנפש און תשובה טון אויף די מעשים וואס טויגן נישט, דערנאך קומט עשרת ימי תשובה וואס דער מענטש באקומט צוטריט צו זיינע מעמקי הנפש און ער דארף זיך פאררעכטן אין זיינע יסודות פון אידישקייט. אבער דער גאנצער חשבון הנפש און תשובה און עשרת ימי תשובה, איז בלויז ווי א 'הכנה' צו דער גרויסער טהרה וואס דער רבונג של עולם מאכט

די נעמען פון דער שכינה! יום כיפור קען מען ניטאמאל זאגן אז דער מענטש האט געזינדיגט, ווייל דער מענטש איז בכלל נישט 'ער' - עס איז דער רבונג של עולם אליינס! דאס איז ארויסגעקומען אמערסטנס בשעת ווען דער כהן גדול האט ארויסגעזאגט דעם 'שם המפורש', וואס דעמאלט איז נתגלה געווארן אז אינאמת'ן איז יעדע אידישע נשמה א 'שם המפורש'! ממילא האבן אלע אידישע נשמות אויפגעלאכטן און אלע האבן געמוזט ריין ווערן! ווייל דארטן רירט נישט אן קיין עבירה! אין יענעם שורש הנפש קען מען נישט זינדיגן! ממילא ווערט מען פון דארט אויסגערייניגט.

אלע אידן ווערן ווי איין מענטש

וויבאלד יום כיפור דארף יעדער איד ווערן נכלל אינעם שורש, אין 'כנסת ישראל', דערפאר דארף מען זיך איבערבעטן ערב יום כיפור, כדי עס זאל ווערן אן אחדות צווישן אלע אידן! עס זאל זיין איין 'כנסת ישראל' - איין כנסיה! יום כיפור טאר מען נישט שפירן ווי כאילו צוויי עקסטערע מענטשן - וואס איינער האט תרעומת אויפן צווייטן - נאר מען דארף זיך שפירן ווי איין מענטש; ווי דער פסוק זאגט (ויקרא י"ט י"ח): "ואהבת לרעך כמוך", עס איז איין מענטש וואס הייסט 'כנסת ישראל', און דער 'מענטש' איז הייליג און ריין.

שמים'. אזוי אויך די טהרה פון יום כיפור קען נאר געטון ווערן 'בידי שמים', דורכן רבונג של עולם אליינס! "אף הקדוש ברוך הוא מטהר את ישראל". און אזוי שטייט אין חז"ל (יומא פ"ה): "עיצומו של יום מכפר" - דער עצם טאג איז מכפר! (אפילו לויט די רבנן וואס האלטן 'יומא פ"ה'): אז עס איז נאר מכפר 'לשבים', איז אבער נישט פשט אז דאס איז דער 'מכפר' - דאס איז נאר ווי א זייטיגע תנאי און פרט פון דער טהרה, אבער דער עצם טהרה געשעהט פונעם 'עיצומו של יום' וואס איז מכפר, ואכמ"ל! יום כיפור האט אין זיך אזא 'קדושת היום' אז עס איז מטהר פון אלע עבירות!

יום כיפור ווערט נתגלה אז דער מענטש איז א חלק פון דער שכינה

עס ליגט אין דעם א גרויסער חיזוק צו וויסן די גרויסקייט פון יום כיפור, אז דאס גייט ארויף ביזן שורש הנפש - וואס דער שורש הנפש איז דער רבונג של עולם אליינס! דאס הייסט, יום כיפור באציהט מען זיך בכלל נישט צום מענטש זעלבסט, נאר מען קוקט אים אן אלס חלק פון דער שכינה הקדושה! מען באטראכט אים אינעם כלל און אינעם שורש, וואס דארט איז א איד נישט קיין זאך פאר זיך, דארט איז א איד א חלק פונעם עצם כלל ישראל! א חלק פון דער קדושה פון 'כנסת ישראל' - וועלכע איז איינע פון

בעל הבית האט א חשבון אויף דער ביזנעס, ער ווייסט בכלל צי ער פארדינט צי ער דערלייגט, און וואו ער פארדינט און וואו ער דערלייגט, און נאר דעמאלט קען דער מומחה אריינקריכן טיפער און טרעפן דעם שורש'דיגן פראבלעם. אזוי איז אויך אינעם נמשל: קודם כל, דארף דער איד - א גאנץ יאר און בפרט אלול - זיך מאכן א פשוט'ן חשבון הנפש און תשובה טון אויף די מעשים וואס טויגן נישט, דערנאך קומט עשרת ימי תשובה וואס דער מענטש באקומט צוטריט צו זיינע מעמקי הנפש און ער דארף זיך פאררעכטן אין זיינע יסודות פון אידישקייט. אבער דער גאנצער חשבון הנפש און תשובה פון אלול און עשרת ימי תשובה, איז בלויז ווי א 'הכנה' צו דער גרויסער טהרה וואס דער רבונג של עולם מאכט אום יום כיפור! ווייל זיך ריכטיג מטהר צו זיין - דאס קען נישט א מענטש מיט זיינע אייגענע כוחות! דאס קען נאר דער רבונג של עולם! ווייל נאר דער רבונג של עולם פארשטייט צום ריינעם שורש פונעם איד! נאר דער רבונג של עולם קען מגלה זיין די טיפע באהאלטענע כוחות פונעם מענטש!

עיצומו של יום מכפר

ביי א מקוה איז די הלכה אז עס טאר נישט זיין קיין 'מים שאובין בידי אדם', נאר עס מוז ווערן געמאכט פון 'מי גשמים בידי

יעיד עליו יודע תעלומות: זיך טובל'ן אין א מקוה פון תשובה געפילן

שטארק חרטה געהאט, טא, פארוואס טוט ער עס נאכאמאל? און אפילו אויב ער ווערט אביסל בעסער - אבער לויט די בכיות וואס ער האט צוזאמגעוויינט - וואלט דער שינוי געדארפט זיין אסאך שטארקער?

תשובה איז א נשמה'דיגע געפיל - דער גוף איז נישט מסכים

נאר דער פשט איז, אז בשעת ווען א איד ווערט נתעורר מיט א העכערן סארט התעוררות, א יום כיפור'דיגע התעוררות, איז ער אין א הייליגער מצב וואס רופט זיך א 'מקוה ברוחניות!' זיין נשמה טובל'ט זיך אין א געוואלדיגן התעוררות הלב, די נשמה'דיגע ריינקייט ווערט אנטפלעקט, זי וויינט זיך אויס און זי ווערט אויסגעוואשן און אויסגערייניגט! און דעמאלט איז דער מענטש אין א מצב פון "עד שיעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב לכסלה עוד". דאס הייסט, אז טאמער וואלט ער 'יעצט' - זייענדיג אין דעם הייליגן מצב - געהאט א נסיון - וואלט ער זיכער עומד געווען דערין! דאס הייסט א ריכטיגע תשובה, ווייל ער איז יעצט אין א מצב פון א ריכטיגע מרירות אויפן חטא. און אפילו אויב א מענטש וועט טענה'ן: "ניין! איך בין נישט אזוי זיכער אז טאמער איך וואלט יעצט געהאט א נסיון - וואלט איך נישט דורכגעפאלן חלילה!". וועט מען אים

וויינט מיט מורא'דיגע בכיות, עס טוט זיך א מצב פון תשובה און חרטה. לכאורה אויבנאויף איז שווער: אין דער גשמיות'דיגער וועלט, ווען א מענטש האט חרטה אויף עפעס א שריט אין ביזנעס וכדומה - וויינט ער בכלל נישט, ער כאפט זיך אז ער האט געמאכט א טעות, עס טוט אים וויי און ער מאכט אפ אז פון היינט און ווייטער וועט ער עס נישט טון מער. דאס איז דער פשוט'ער פשט פון 'חרטה'. טא, וואס איז פשט אז ווען מען טוט תשובה וויינט מען געפערליכע בכיות?

וויאזוי קען מען נאכאמאל דורכפאלן נאכן חרטה האבן?

אויך איז שווער צו פארשטיין: אין דער גשמיות'דיגער וועלט, ווען א מענטש האט חרטה, וועט ער קיינמאל נישט טון נאכאמאל דעם זעלבן טעות. ער האט דאך איינגעזעהן אז דאס לוינט נישט, ממילא וועט ער נישט טון עפעס וואס ברענגט אים נאר שאדן. אבער אין עבודת ה' זעט מען ליידער, אז אפילו נאכדעם וואס א מענטש האט תשובה געטון, ער האט געוויינט און געוויינט שרעקליכע בכיות, פונדעסטוועגן דאך, איינמאל דער התעוררות גייט דורך, איז דא א מציאות אז דער מענטש זאל דאס נאכאמאל טון. וויאזוי קען דאס זיין? ער האט דאך אזוי

וויאזוי קען א מענטש זיין זיכער אז ער וועט קיינמאל נישט דורכפאלן?

עס איז באקאנט די ווערטער פונעם רמב"ם (הל' תשובה פ"ב ה"ב) אז די ריכטיגע תשובה איז נאר: "עד שיעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב לכסלה עוד" - אז דער מענטש נעמט זיך אונטער מיט אזא ערנסטקייט, אז מהיום והלאה וועט ער זיין ערליך, אז דער רבונג של עולם קען מעיד זיין אויף אים אז ער וועט שוין מער נישט זינדיגן. אלע ספרים פרובירן ממתיק צו זיין די ווערטער פונעם רמב"ם און מסביר זיין אז עס איז נישט אזוי שווער תשובה צו טון. אבער ווען א מענטש איז זוכה צו אנרירן אין א יום כיפור'דיגע תשובה - וואס זיין נשמה ווערט נתגלה - דעמאלט איז זייער פשוט צו פארשטיין דעם 'עד שיעיד עליו יודע תעלומות'; ווי מען וועט פרובירן מסביר צו זיין.

וואס איז די שייכות צווישן חרטה און וויינען?

מען זעט אסאך מאל ווי א צדיק, א רבי אדער א רב, איז מעורר דעם ציבור צו תשובה - צי מיט זיין דאווענען, צי מיט זיינע מוסר דרשות וכדומה, יעדער צדיק לויט זיין דרך - און אידן ווערן טאקע נתעורר מיט א גרויס התעוררות, דער גאנצער בית המדרש

די נשמה'דיגע רייניקייט ווערט אנטפלעקט, זי וויינט זיך אויס און זי ווערט אויסגעוואשן און אויסגערייניגט! און דעמאלט איז דער מענטש אין א מצב פון "עד שיעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב לכסלה עוד"

יעדן טאג קען א מענטש זיך מאכן א שטיקל צייט וואס דעמאלט איז ביי אים א 'יום כיפור'! דעמאלט טובל'ט ער זיך נשמה אין א מקוה פון התעוררות הלב. די בעסטע צייט דערפאר איז 'פארטאגס' - וואס דעמאלט איז דער 'ראשית' פונעם טאג, דער שורש פונעם גאנצן טאג - פונקט ווי עשרת ימי תשובה איז דער 'ראשית' פונעם יאר

זאגן: "ניין! טאמער דו וואלסט געבליבן אין דעם הייליגן מצב בשעת נסיון - וואלסטו נישט געטון די עבירה! נאר בשעת עס קומט אונטער א נסיון - ווערט פשוט נעלם דיין איצטיגער עומק הנפש! דערפאר קענסטו חלילה דורכפאלן, אבער בשורש האסטו יא חרטה! ווייל יעצט ביסטו אין א מצב וואס איז העכער פון דייע עבירות! און ווען דו וואלסט ווען אייביג געווען אינעם איצטיגן מצב פון עומק הנפש - וואלסטו ווען קיינמאל נישט געזינדיגט! אינעם איצטיגן מצב - אן קיין שום טויש - קען דער 'דוע תעלומות' מעיד זיין אז דו וועסט שוין מער קיינמאל נישט זינדיגן!". אוודאי מיינט דער רמב"ם פשוט פשוט אז דער מענטש זאל קיינמאל נישט זינדיגן נאר דעמאלט איז עס א תשובה שלימה, אבער יום כיפור ווערט א מעין פון דעם 'יעיד עליו' עס ווערט בשורש הנשמה א בחינה פון תשובה שלימה וואס דאס איז אויך א בחינה פון תשובה.

מען בלייבט הייליג אויך שפעטער

נישט נאר בשעת מעשה האט דער הייליגער מצב אן השפעה, נאר אפילו שפעטער - ווען דער עומק ווערט שוין נעלם און מען גייט צוריק צום נארמאלן לעבן - איז אבער געבליבן די חרטה אינעם שורש! פונקט ווי דער וואס גייט אריין אין מקוה - איז ער ריין נישט בלויז בשעת ער איז אונטער די וואסער - נאר עס האלט אָ אויך אויף שפעטער, ווען ער קומט ארויס פון מקוה. אזוי אויך ביי דער רוחניות'דיגער מקוה, בלייבט א רושם אויפן נפש אויך אויף שפעטער - ווען ער איז שוין נישט אין דעם מצב. דער רושם ווערט נתגלה אויף פארשידענע סארט אופנים, וואס נישט אייביג קען דאס דער מענטש אליינס אויפכאפן, זיינע באהאלטענע כוחות האבן מקבל געווען א מורא'דיגער תועלת פון דער 'טבילה' וואס האט געטוישט זיין גאנצער 'שיקול הדעת', עס טראכט זיך שוין אנדערש און אלץ ווערט אנדערש.

ער איז יעצט העכער פון דער עבירה

מיט דעם פארשטייט מען, דאס וואס מען טרעפט אסאך מאל אין חז"ל (ברכות י"ב: ועוד הרבה): "מוחלין לו על כל עוונותיו" - אז דער וואס טוט דער מצוה אדער יענע מצוה איז מען אים מוחל אלע זיינע עבירות. וואס לכאורה איז שווער צו פארשטיין: וואס הייסט? וויאזוי קען מען מוחל זיין פאר א מענטש אויף אלע זיינע עבירות - אן דעם וואס ער האט אמת'דיג תשובה געטון און חרטה געהאט? נאר חז"ל זאגן אונז, אז ווען א מענטש טוט דאס און דאס - ווערט ער אזוי דערהויבן, אז ער איז יעצט אין א מצב וואס ער איז העכער פון זיינע עבירות! ווי דער לשון פון מדרש (ילקוט שמעוני תהלים ל"ב, רמז תשי"ח): "אשרי נשוי פשע - אשריו לאדם שהוא גבוה ממשעו ולא פשעיו גבוהין ממנו" - וואויל איז דעם מענטש וואס ער איז העכער פון זיין עבירה. ער איז יעצט

אין א מצב וואס ער וואלט נישט געטון קיין עבירות - ווילאנג ער איז אין דעם מצב.

לאז זיך נתעורר ווערן יום כיפור - כאטש דו ווייסט וואס וועט זיין נאך יום כיפור

אמאל איז פארהאן אן אויבער-חכם וואס ווען עס קומט די הייליגע טעג און צדיקים זענען מעורר דעם עולם צו תשובה - לאזט ער זיך נישט מיטשלעפן מיטן מצב, מיט דער טענה: "וואס? איך זאל מיר יעצט אויסוויינען און כאילו חרטה האבן? איך ווייס דאך וויאזוי איך וועל אויסזען א טאג נאך יום כיפור!". אבער - כאטש טאקע עס איז דא דערין א נקודה פון אמת, אז א מענטש דארף טאקע אויך טראכטן וואס עס וועט זיין מוצאי יום כיפור - איז דאס אבער נישט קיין סיבה אז צוליב דעם זאל ער יעצט בלייבן קאלט און נישט וויינען! פארקערט, יעצט זאל ער זיך לאזן פון דער התעוררות, ער זאל וויינען און חרטה האבן, נאר ער זאל טאקע זען אז צומארגנס פון יום כיפור זאל ער אויך זיין גוט. אבער דער איצטיגער מצב פון חרטה - איז א זאך פאר זיך אליין! און עס וועט זיכער ברענגען נאך גוטע תוצאות! ווייל דער מצב פונעם התעוררות פון יום כיפור, איז א מקוה וואס די נשמה טובל'ט זיך דערין! דער צדיק וואס איז מעורר דעם עולם, זוכט בעיקר צו טובל'ן אידישע נשמות אין די בכיות און התעוררות הלב.

דער קליינער 'יום כיפור' פון יעדן טאג

דער ענין פון יום כיפור איז נוגע אויך א גאנץ יאר. יעדן טאג קען א מענטש זיך מאכן א שטיקל צייט וואס דעמאלט איז ביי אים א 'יום כיפור'! דעמאלט טובל'ט ער זיין נשמה אין א מקוה פון התעוררות הלב. די בעסטע צייט דערפאר איז 'פארטאגס' - וואס דעמאלט איז דער 'ראשית' פונעם טאג, דער שורש פונעם גאנצן טאג - פונקט ווי עשרת ימי תשובה איז דער 'ראשית' פונעם יאר. ער שטייט אויף פארטאגס און ער איז זיך אביסל מתבודד 'בינו לבין קונו'. אויב האט ער א געפיל אין נגינה - האט ער זיך א פאָר ניגונים וואס זענען אים מעורר דאס הארץ, ער זינגט זיך אויס צום אויבערשטן, ער לאזט א פאָר טרערן וכדומה. ער זאגט אביסל תהלים און ער רעדט זיך אויס אויף אידיש צום אויבערשטן, ער לערנט מוסר און חסידות מיט א ישוב הדעת און התבוננות, ער מאכט זיך א שטיקל חשבון הנפש וכדומה. דאס איז א וועג וויאזוי מגלה צו זיין געוויסע מעמקי הנפש וואס זענען נישט אפן א גאנצן טאג, און דאס וועט האבן א געוואלדיגע פעולה אויפן גאנצן טאג. דאס איז ווי א 'מקוה' וואס מען גייט אינדערפריה פארן דאווענען; ווי דער ראפשיצער רב זי"ע האט געזאגט: "אז איינער גייט אין מקוה, איידער ער טובל'ט זיך אינעם פייער פון הארץ - איז א שאָ ד די גאנצע מקוה". א גוטע פארטאגס 'בינו לבין קונו' - איז א טבילה אינעם פייער פון הארץ! ער טובל'ט זיך אין אזעלכע טיפע

חלקים פונעם נפש וואס ווערן נישט נתגלה געווענליך, און דאס איז אים מטהר.

די וויכטיגקייט פון לעבן אביסל אין דער אייגענער וועלט בינו לבין קונו

דאס איז אייביג געווען וויכטיג, אבער היינטיגע צייטן איז דאס נאך וויכטיגער. ווייל אמאליגע צייטן איז די אידישע גאס געווען פול מיט א הייליגע אטמאספערע, מען פלעגט אטעמען אידישקייט, נאכדערצו אין די הייליגע טעג פון אלול און ראש השנה, איז דאך די גאנצע גאס געווען פול מיט התעוררות און קדושה. אבער היינט איז שוין נישטא דער סארט גייסט. עס איז טאקע נאכאלץ פארהאן גוטע בתי מדרשים וכדומה, אבער דאס איז בכלל שוין נישט אויף דעם אופן ווי עס פלעגט זיין אמאל, היינט איז אלעס געמישט מיט היצוניות און גשמיות. דערפאר, טאמער א מענטש טוט נישט אביסל מיט זיך אליינס - בינו לבין קונו - וועט ער זאל נישט באקומען פונדרויסן. אויב איינער וויל זיך אויסארבעטן היינטיגע צייטן, מוז ער טון זייער אסאך אליינס. און ווען ער וועט טון אליינס, וועט ער ווערן אויסגעארבעט - נאכמער ווי די אמאליגע צייטן! ווייל דעמאלט פלעגט מען עס באקומען פון דער סביבה, אבער היינטיגע צייטן וואס דער מענטש האט אליינס בוחר געווען דערין, וועט ער אנקומען נאך העכער!

זיך צוגרייטן צו א שבת מיט חסיד'ישע ספרים

אזוי אויך, איז פארהאן אן עבודה זיך צו טובל'ן אין א רוחניות'דיגע מקוה, איידער עס קומט אריין א שבת אדער יום טוב. פונקט ווי מען גייט ערב שבת אין מקוה - דארף מען אויך גיין אין א רוחניות'דיגע מקוה. דאס איז דורכדעם וואס מען מאכט א גאנצע עבודה פון זיך צוגרייטן צום שבת, זיך צוגרייטן צום יום טוב. ביי חסידים איז אלעמאל געווען א גרויסער דגוש אויף 'קדושת שבת' און 'קדושת יום טוב' - וואס דאס איז א חלק פונעם דרך החסידות, אז א מענטש דארף זיך דערהייבן און מגלה זיין זיין נשמה; ווי עס שטייט אין זוהר (ח"ב דף ר"ה): "יומא דנשמתא ולא יומא דגופא כלל". א חסיד'ישער איד דארף האבן א גאנצע עבודה פון זיך צוגרייטן ערב שבת, מען לערנט חסיד'ישע ספרים, ווי נועם אלימלך, קדושת לוי וכדומה, וואס די קדושה וואס די צדיקים האבן אריינגעלייגט אין די ספרים, איז ממש אין לשער. אין די ספרים פון תלמידי בעל שם טוב - ליגט דאך ממש די קדושה פונעם דרך הבעל שם טוב. און אפילו אויב א מענטש פילט עס נישט, זאל ער עס לערנען, ביז ער וועט איין טאג פילן. דורכדעם וואס ער גרייט זיך און מאכט אן עסק פון 'קדושת שבת', ברענגט ער ארויס העכערע און טיפערע כוחות הנפש, וואס דאס וועט האבן א השפעה אויפן גאנצן שבת.

די ערנסטקייט פון יום כיפור: דיין נשמה און דיין גוף זענען מורא'דיג הייליג

יום כיפור איז דער גוף אויך הייליג

יום כיפור איז א טאג וואס אין בו אכילה ושתיה. דאס מיינט, אז יום כיפור נויטיג זיך נישט דער גוף אין קיין גשמיות'דיגע עסן! יום רוחניות ווערט דער גוף געשפייזט פון רוחניות פונקט ווי די נשמה! ווייל יום כיפור איז דער גוף 'כולו קודש', פונקט ווי אדם הראשון קודם החטא, וואס דער גוף און נשמה זענען געווען ממש איינס - קיינער האט נישט געשטערט פארן אנדערן. געווענליך אינמיטן יאר - אפילו אין געהויבענע זמנים ווען די נשמה דערהייבט זיך - איז אבער פארהאן א גוף וועלכער שטערט, דער גוף איז מגשם די אלע גרויסע זאכן פון דער נשמה. אבער יום כיפור איז נישט נאר די נשמה הייליג - דער גוף איז אויך הייליג! מיט דעם איז דער מהר"ל (נתיבות עולם נתיב התורה פרק י"ב ועוד) מסביר, פארוואס די עבודה פון יום כיפור גייט דוקא דורכן כהן גדול, ווייל אהרן איז דער שורש פון דער 'גוף' פון א איד; ווי מען זעט אז דער יחוס פון כהונה גייט דוקא דורך די 'גופים' - פון טאטע צו קינד, אנדערש ווי דער יחוס פון 'משה' וואס גייט דורך די נשמות - פון רבי'ן צום תלמיד. ווייל יום כיפור איז א טאג וואס ברענגט ארויס דעם 'קדושת הגוף' פון א איד, וואס דאס באלאנגט צו אהרן.

דער מלאך המות קען נישט אפטיילן צווישן דעם גוף און נשמה

חז"ל זאגן (יומא כ.): אז יום כיפור איז "לית ליה רשות לאסטונ" - דער שטן האט נישט קיין כח צו מקטרג זיין. דער 'שטן' - ווערט דאך אנגערופן 'מלאך המות' - דער מלאך וואס ברענגט 'מיתה'. דער באדייט פון 'מיתה' איז, אז די נשמה טיילט זיך אפ פונעם גוף, די נשמה גייט ארויף אין הימל און דער גוף בלייבט דא אונטן. יעדעס מאל וואס די נשמה איז אביסל אפגעטיילט פונעם גוף, א דער גוף איז מגושם און די נשמה איז רוחניות'דיג - איז דאס א בחינה פון 'מיתה'! ווייל דער גוף באקומט נישט די שלמות'דיגע חיות פון דער נשמה. יום כיפור האט נישט דער מלאך המות קיין רשות צו מקטרג זיין, דאס הייסט, ער קען נישט ברענגן קיין שום בחינה פון מיתה! אין דעם טאג האט ער נישט קיין רשות אפצוטיילן צווישן זיי! אין דעם טאג איז דער גוף - איין זאך - מיט דער נשמה! ביידע זענען רוחניות'דיג! און ווען דער מענטש ווערט 'אחד' ביי זיך, זיין גוף און נשמה זענען 'איינס', איז ער א ריכטיגער כלי צו משיג זיין 'דעם אויבערשטן' איינציגקייט - וואס דארטן זענען די אורות מיט די כלים - איינס; ווי עס שטייט אין זוהר (תיקונים ג'): "איהו וגרמוהי חד בהון", יום כיפור איז אלעס 'איינס', עס איז דער 'רוא אחד'.

יום כיפור פראוועט יעדער איד ווי עס דארף צו זיין

כאטש עס איז פארהאן טעג וואס זענען גרעסער פון יום כיפור - ווי למשל שמיני

עצרת און שמחת תורה, וואס ביי צדיקים איז דאס געווען דער גרעסטער טאג פון יאר, ווען אלע אידן בכל תפוצות ישראל פרייען זיך מיט דער תורה און טאנצן הקפות - אבער דאך טרעפט מען נישט קיין איין טאג וואס זאל געפראוועט ווערן אויפן ריכטיגן אופן - ביי יעדן איינעם מגדול ועד קטן - ווי יום כיפור! דער אמת'דיגער יראת שמים און ערנסטקייט וויאזוי אידן גייען צו צום יום כיפור - וואס דאס איז דער ריכטיגער וועג וויאזוי עס באלאנגט צו צוגיין צו א יום כיפור - דאס טרעפט מען נישט ביי קיין שום יום טוב!

אנדערע ימים טובים קען דער גוף אראפשלעפן און פארדרייען

למשל, מוצאי שמחת תורה איז נאך אמאל שייך צו צוגיין צו איינעם און אים אויס'מוסר'ן: "עה, נישט דאס האבן צדיקים געמיינט, ווען זיי האבן געזאגט אז שמחת תורה איז דער גרעסטער טאג פונעם יאר! ביי צדיקים איז שמיני עצרת דער אמת'ער העכסטער יחוד, דער 'יחודא שלים'! זיי זענען געווען דעמאלט אין די עולמות העליונים! שמחת תורה האט מען נישט געמיינט זיך אנשיכור'ן און עסן אכילה גסה וכדומה!". אבער נאך יום כיפור קען מען כמעט נישט זאגן אזוי, ווייל יעדער איד אפילו דער פחות שבפחותים און מאדערנע אידן קומען אין בית המדרש מיט אן ערנסטקייט. מען קען קיינעם נישט זאגן, אז אזא יום כיפור איז גארנישט ווערד. דאס איז צוליב דעם וואס יום כיפור איז דער 'גוף' אויך נשמה'דיג, ממילא איז נישטא ווער עס זאל שטערן, דערפאר זענען דאס אלע אידן מקבל אויף א הייליגן און ריכטיגן אופן. ווידעראום ביי אלע אנדערע ימים טובים - ווי דערהויבן און הייליג די נשמה שפירט זיך - איז אבער פארהאן א גוף וואס שטערט איר און שלעפט איר אראפ צו זיינע שטותים.

טאמער איך בין נישט שולדיג - האב איך נאכמער חרטה

יום כיפור קומט א איד אן צו א קלארע הכרה, אז ער - סיי זיין נשמה און סיי זיין גוף - זענען העכער פון זיינע עבירות! און דאס גופא איז גורם א געוואלדיגע חרטה! ווייל דעמאלט הייבט אים אן וויי צו טון: וויאזוי האב איך געקענט זינדיגן? מילא ווען איך וואלט געווען א 'חוטא', וואלט טאקע נישט געווען אזא קשיא פארוואס איך האב געזינדיגט, אבער איך בין דאך בעצם נישט קיין חוטא! נישט מיין גוף נישט מיין נשמה זענען בעלי עבירה, דער אויבערשטער האט דאך מיר געמאכט אזא געוואלדיגע בריה, א צדיק וואס איז נישט קיין חוטא, נו, ווי האב איך געלאזט אזא לכלוך און פגם אריינגיין אין אזא הייליגע ריינע זאך? פארוואס האב איך זיך געלאזט פונעם 'שאר שבעיה' עס איז דאך אזא שאד! איך האב גענומען די טייערסטע זאך און איך האב דאס אזוי פארשמירט!

דער כהן גדול האט אויפגעוועקט אידן און זיי אריינגעטראגן אין 'קודש קדשים'

אט דער 'כח החרטה' האט דער כהן גדול מיט זיין עבודה אריינגעברענגט אין אידן! דער כהן גדול איז געווען דער צדיק הדור וועלכער האט פארמאגט א כח מעורר צו זיין אלע אידישע נשמות, בפרט אין בית המקדש וואו עס איז געווען א באזונדערע השראה. ווען מען האט אנגעקוקט דעם כהן גדול, האט מען געזען די גרעסטע דוגמא פון א ריכטיגער בן אדם! ווען מען האט געזען דעם 'מראה כהן' ווי ער האט געלאכטן בשעת ער איז ארויסגעקומען בשלום מן הקודש - האט דאס געוויזן א דוגמא פון אן אדם! און יעדער וואס האט אים געזען, איז זיין 'שורש הנפש' און זיין 'שורש הגוף' נתעורר געווארן, זעענדיג ווי א מענטש קען זיך אזוי אויסארבעטן. דאס האט אויפגעהויבן יעדן איינעם - העכער פון דער עבירה! יעדער איד איז אנגעקומען צום פלאץ פונעם 'קודש קדשים' - פון אדם הראשון קודם החטא - וואס דארטן איז דער שורש פון א אידישע נשמה! איז טאקע יעדער איינער דערהויבן געווארן און געווארן אן אנדערער מענטש.

נאך יום כיפור איז דער יצר הרע פריש

אודאי איז נאך יום כיפור פארהאן א באזונדערער יצר הרע, וואס שטעלט זיך אנטקעגן דעם כח פון יום כיפור און זוכט צוריק אראפצושלעפן דעם מענטש צום אלטן לעבנס שטייגער וכדומה, ווייל מען קען נישט פטור ווערן פונעם יצר הרע אויף אייביג. אבער אזוי באלאנגט עס, דאס איז דער מהלך, אז א מענטש מוז זיך יעדעס מאל נאכאמאל דערהייבן צום שורש, וואס דארט איז א מענטש מכיר זיין געוואלדיגע גרויסקייט, ווי ווייט ער איז 'מסולק מן החטא', וויפיל העכער ער איז פון א חטא, און דאס לאזט איבער א רושם אויף א גאנץ יאר.

מען קען ווערן א נייער מענטש

מיר שטייען אין אזעלכע טעג וואס עס ווערט נתגלה אזעלכע טיפע און העכערע כוחות הנפש - וואס מען דארף זען עס אויסצונוצן. עס איז א שאד ארויסצוגיין ליידיג פון אזעלכע טעג וואס דער אויבערשטער איז זיך ממציא און איז דיר מגלה וואס עס מיינט א חלק אלוה ממעל! וואס דו מיינסט פארן רבוננו של עולם! ווער דו ביסט באמת! וואס דער רבוננו של עולם קען מיינען צו דיר! דער גאנצער לעבן קען נשתנה ווערן דורכן התעוררות פון די איצטיגע טעג. דער וואס האט א שטיקל הארץ און איז א שטיקל בעל נפש, זאל צולייגן זיין הארץ צו מקבל זיין דעם עומק פון די דאזיגע טעג און דאס וועט אים עפענען דעם פתח צו ממש א נייע וועלט. דער אויבערשטער זאל העלפן מען זאל האבן סייעטא דשמיא מען זאל זוכה זיין צו דער גאולה שלימה במהרה בימינו אמן.

אבער דאך טרעפט מען נישט קיין איין טאג וואס זאל געפראוועט ווערן אויפן ריכטיגן אופן - ביי יעדן איינעם מגדול ועד קטן - ווי יום כיפור! דער אמת'דיגער יראת שמים און ערנסטקייט וויאזוי אידן גייען צו צום יום כיפור - באלאנגט צו צוגיין צו א יום כיפור

דער כהן גדול איז געווען דער צדיק הדור וועלכער האט פארמאגט א כח מעורר צו זיין אלע אידישע נשמות... ווען מען האט געזען דעם 'מראה כהן' ווי ער האט געלאכטן בשעת ער איז ארויסגעקומען בשלום מן הקודש - האט דאס געוויזן א דוגמא פון אן אדם! און יעדער וואס האט אים געזען, איז זיין 'שורש הנפש' און 'שורש הגוף' נתעורר געווארן, זעענדיג ווי א מענטש קען זיך אזוי אויסארבעטן

• הרה"ק רבי נפתלי חיים ז"ע בנו בכורו של הרה"ק בעל אמרי נועם מדזיקוב ז"ע וחתן הרה"ק רבי משה אונגער חתנו של הרה"ק מצאנו ז"ע, היה כל ימיו בורח מן השררה, ולא הסכים להיות לא רבי ולא רב, ואע"פ שהציעו לו כתבי רבנות מכמה מקומות, סירב רבי נפתלי חיים בתקיפות לקבלם, וממש ברח מזה. והיה אומר: 'ווען דער וועלט וואלט געוואוסט ווי כבוד שאדט, וואלטן זיי אנטלאפן צו די מדבריות פון רבי'סטווע, מילא איינער וואס דער אויבערשטער זאגט אים 'לך הושע את עמי ישראל' האט דאך נישט קיין ברירה, אבער אזוי...?' (אילו היו העולם יודעים כמה הכבוד מו"ק, היו בורחים אל המדבריות מרבנות, מילא מי שהקב"ה אומר לו 'לך הושע את עמי ישראל' הרי אין לו ברירה, אבל סתם כך...?). ולכן לא היה רוצה להיות רבי.

• רבי נפתלי חיים היה בורח ומתרחק כ"כ מן הכבוד ומן הגדולה, ולכן היה רגיל להסתובב תמיד בכל מיני מקומות נדחות, והיה הולך עם ה'ארחי פרחי' כמו אחד העניים, וישן עמהם ב'הקדשות' אשר היו בימים ההם בכל ערי ישראל. פעם אחת הזדמן לו בראש השנה שלא הספיק להגיע לדזיקוב להיות אצל אביו האמרי נועם' ביו"ט, לפי שהיה אז באמצע נודדו באיזה מקום נידח, ופנה לישון ב'הקדש' שבאותו עיר עם ה'ארחי פרחי'. בליל ראש השנה כאשר פנו העניים אשר ב'הקדש' לישון, שמע איך אחד מהם מספר לחבירו כי שמע אשר בן הרב מדזיקוב מסתובב גם כן עם הארחי פרחי כמונו, אבל לא היה רבי נפתלי חיים עושה רושם של יחסן כלל, ולכן לא הכירוהו ולא ידעו כי הוא הינו זה הבן אשר עליו הם מדברים, וכך שמע איך הם ממשיכים ומשוחחים ביניהם 'פראסטע רייד' [שיחה פחותה ופשוטה בדברי הבלים]. לימים סיפר רבי נפתלי חיים על קורות אותו ליל ראש השנה, וסיפר כי הרהר אז בדעתו: 'מיין ברודער יהושע זיצט יעצט ביים טאטן ביי די טיש און טיילט מוציא'ס, און איך דריי מיך דא צווישן די חב"ה...'. (אחי יהושע - הרה"ק רבי יהושע'לע בעל 'עטרת יהושע' מדזיקוב ז"ע - יושב כעת אצל שולחנו של אבי ומחלק פרוסת 'המוציא' לצבור הנאספים, ואילו אני מסתובב לי כאן בין אלו החב"ה...). אבל סיים, כי המשיך והרהר לעצמו: 'אבער די חידושים וואס איך האב היינט דא מחדש געוועהן, האט ער דארט נישט מחדש געוועהן' (אבל את החידושים שחידשתי היום כאן במקום זה, לא חידש אחי שם במקומו).

• ויהי היום, עוד בחיי אביו האמרי נועם, קם רבי נפתלי חיים פתאום, עזב את ביתו ואת משפחתו אשר בגאליציע, ונסע לדור בעיה"ק ירושלים. שם קבע את משכנו בדירה קטנה בעיר הישנה, והיה חי לעצמו בלי שום גבאי ומי שידאג לצרכיו, והיה כל ביתו מתנהל בבטלנות גדולה. אשה אחת משכניו אשר ראתה כי איש קדוש הוא, החליטה להיכנס מזמן לזמן אל הדירה כאשר רבי נפתלי חיים אינו נמצא בביתו ולדאוג למה שצריך.

שהוא היה האחראי על קופת רמבעה"נ ועוד הרבה מענייני הציבור בירושלים, והוא בנה את ביהמ"ד הגדול 'תפארת ישראל' בירושלים אשר נקרא על שמו ניסן באק'ס שוהל'. בראותם את הדברים הכתובים בתוך הקמיע, הבינו החסידים כי אין להם שום לשון הרע לספר עליו, כי איזה מין קמיע היא זאת. אכן ניגשו אל רבי נפתלי חיים ושאלו אותו מה זאת שכתב תיבות אלו בקמיע, ענה ואמר להם: 'איך זעה אז יעדער האט מורא פאר דעם ניסן באק, האב איך פארשטאנען אז די חיצונים האבן אויך מורא פאר אים...'. (אני רואה כי כולם יראים מפני ניסן באק, והבנתי כי אם כן גם החיצונים יראים ממנו...).

• רבי נפתלי חיים היה נוהג פעמים הרבה כאשר היה משוחח עם אנשים, אשר באמצע השיחה היה עונה ואומר בנעימה הנוסח של העבודה ביום כיפור 'זההנים'... והיה זה מילתא דתמיהה בעיני כולם ולא ידעו מה זאת. בתקופה אחרונה לפני פטירתו שכב על ערש דוי בביתו. והנה בעיצומו של יום הכיפורים הורע מצבו, וכאשר אחזו באמצע חזרת הש"ץ של מוסף בביהמ"ד של ניסן באק, הגיעו אנשים מביתו ואמרו כי הנה עומדים ממש לפני יציאת נשמתו הק'. מיד הפסיקו את התפלה, ויצאו מתפללי ביהמ"ד לביתו לומר פסוקי יחוד ודברים שאומרים בעת יציאת נשמה. עד שיצאה נשמתו בקדושה וטהרה, ותיכף אח"כ חזרו כולם לביהמ"ד, ומיד פתח הש"ץ להמשיך היכן שעמד בתפלתו, וענה ואמר בקול 'זההנים'. ואז נתחוו הדבר, אשר בכל ימי התכונן רבי נפתלי חיים לשעת פטירתו.

• אע"פ שלא גידל רבי נפתלי חיים את בניו בעצמו, שהרי נסע לארה"ק. אבל היתה עינו פקוחה עליהם ממקום שבתו, והיה שולח אליהם מכתבים להדריכם ולהנחותם בדרך הישרה [מתוכם כתב דברים נפלאים ורוח הקודש גלויים מדברים שעתידיים לקרות] ואכן גדלו והיו לשם ולתפארת. בכור בניו היה הרה"ק ר' אליהו מז'אלין ז"ע, אשר היה איש קדוש ומפלא במעלה, [והוא היה חסיד מובהק של הרה"ק מראזוואדוב]. והנה אחיו הגדול של רבי נפתלי חיים, הרה"ק רבי יהושע'לע שהיה ממלא מקום אביו ברבנות דזיקוב, לא היו לו בתחלה בנים כי אם בנות, והיה רבי אליהו בן רבי נפתלי חיים סבור כי אחר מלאת ימיו ושנותיו של דודו רבי יהושע'לע יקראו לו למלא את מקומו. אבל אז קיבל מכתב מארה"ק מאביו, אשר כתב לו: 'אל תדמי בנפשך שאתה תהיה ממלא מקום בדזיקוב, אחר אחי יהושע, כי אחי יהושע יהיה לו בן, ממילא תסע לרישא', והתכוין לומר לו כי לא ישא את עיניו לרבנות דזיקוב, אלא יסע לעיר 'רישא' אשר שם היו דרים רבים מחסידי דזיקוב, ויפתח שם שטיבל וינהיג עדה. וכמוכן כי מדבריו לא נפל ארצה, ותקופה קצרה לאחר מכן נולד לרבי יהושע'לע בנו הרה"ק רבי אלטער'ל ז"ע אשר הוא היה ממלא מקומו, ואכן רבי אליהו פתח ביהמ"ד ב'רישא' והנהיג עדה בעצמו.

ואכן היא היתה באה ומנקה את הבית ומכבסת את הבגדים, ומתעסקת בכל ענייני צרכי הבית. לאשה זו היתה בת שירדה מדעתה ר"ל, והיתה מבקשת ומפצירה הרבה מאד מרבי נפתלי חיים כי ירכנה שתחזור לאיתנה, אבל רבי נפתלי חיים לא נענה לבקשתה. עד שבאה האשה יחד עם בעלה להפציר בו כל כך, נתרצה רבי נפתלי חיים ואמר להם, כי מוכן הוא לכתוב 'קמיע' עבורה, שתועיל בס"ד לרפואת נפשה. אבל ציוה אותם שלא תישא הבת את הקמיע עליה כרגיל, אלא יתפרו את הקמיע על בגדה, והזהירם עוד שלא יספרו על כך לאף אחד בשום אופן, והוסיף והזהיר כי אם יספרו זאת, לא יהיה זה טוב עבורם. קיבלו האב והאם את התנאי על עצמם, ואכן כתב רבי נפתלי חיים את הקמיע, ותיכף אחר שתפרוה לבגדה של בתם חזרה לאיתנה ונהייתה ממש כאחד האדם. כל רואיה התפלאו עד מאד מן השינוי הטוב שחל בה.

שכנותיה של האשה אף הן ישבו ודיברו ביניהן הרבה על אודות החידוש הנפלא הזה, וכסדר היו שואלות את האם על כך, אבל היא שמרה את הבטחתה להצדיק, ולא סיפרה להן דבר. אכן אחר שהשכנות הפצירו בה הרבה פעמים לדעת מה היה הגורם לרפואת בתה, לא הצליחה האשה להתאפק [והיה כ"ק רבינו ז"ע אומר כי בכל זאת הרי היתה 'אידענע'] וסיפרה להם על הקמיע שנתן להם רבי נפתלי חיים. אחר ששמעו השכנות על הדבר, כבר התפשטה השמועה בעיר והכל שוחחו אודות הקמיע שנתן רבי נפתלי חיים לבתה של אותה אשה. באותה תקופה היתה המחלוקת בין חסידי צאנו וסאדיגורא בעיצומה, ובירושלים היו דרים הרבה חסידי סאדיגורא, וביניהם היו גם כמה אינשי דלא מעלי. ויהי כשמעם על הקמיע שכתב רבי נפתלי חיים שמחו מאד, כי רבי נפתלי חיים הרי היה נכדו של הרה"ק מצאנו, וכעת יהיה להם 'סחורה' לספר נגד צאנו, כי הנה נכדו של הרה"ק מצאנו כותב קמיעות. [וכידוע שצדיקי בית ראפשיץ וצאנו התנגדו מאוד לחלוקת קמיעות - מובא בגליון ל"ח] הלכו כמה מאותם חסידים, וארבו לבתה של אותה אשה ברחובה של עיר, ובעברה לידם תלשו את הקמיע מעל בגדה, ומיד חזרה הבת למחלתה רח"ל. אחר שהיה הקמיע בידם החליטו לפתחו, לראות מה שכתב שם רבי נפתלי חיים. פתחו את הקמיע וראו כי בתוך הקמיע כתוב רק ב' מילים: 'ניסן באק', זה היה שמו של העסקן המפורסם מחסידי רוזין וסאדיגורא בירושלים,

בס"ד
מודעה
הגליון הבא יופיע לקראת חג הסוכות
ויהיו נמצאים א"ה בכל המוקדים
ביום א' - י"ג תשרי